

ՏԻՆԻ, ԱԽԼԱԳԻ, ՖԵՆՆԻ ՎԷ ՄԻՅԱՍԻ

ՀԱՖԹԱԼԸԳ ՂԱԶԷԹԱ

ՃԻԼՏ 2

ԻՍԹԱՆԳՈԼ, ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 20, 1912.

Ն⁰ 38

ՊԵՆՏԻ ՄԱԽՍՈՒՍԼԱՐ

ՀԱՅ ՎԷ ՔԻՒՐՏ ՄԷՍԷԼԷՍԻ

1.

Իլանը մէջրութիյէթտէն պէրու էր-
մէնիսթանտա Գիւրտլէր թարաֆընտան
էրմէնիլէր ալէյհինտէ վուգու պուլան
թէարուղաթըն կիթտիքէ քէսպի շիտ-
տէթ էթմէսի պու կիւնլէրտէ Փաթ-
րիգիւսնէնին, Միլլի մէճիսին, էրմէնի
մաթպուաթընըն վէ պիւթիւն միլլէթին
խուսուսի պիր սուրէթտէ նազարը տիգ-
գաթընը ճէլպ ու տալլէթ էթմէյէ պաշ-
լամը տըր: Էվլէլ հաֆթա Ղալաթա քի-
լիսէսինտէ ագտը իճթիմա էտէն Միլլի
մէճիստէ պու մէսէլէ ֆէվգ էլ ատէ հէ-
յէճանը պատի, վէ էփէյի չէտիտ մուա-
խէզաթ վէ միւպահէսաթը մուճիպ օլմուշ
տըր: Պու նէ՞ տէմէք տիր: Իսթիպտատ
ալթընտա էն զիյատէ էգիլէնլէր էրմէնի-
լէր օլուպ, մէջրութիյէթ վէ հիւրըրիլէթ
ուզրուսա էն զիյատէ ֆէտաքեարանէ իշ-
լէյէնլէր էրմէնիլէր օլմուշ իքէն, շիմտի
մէջրութիյէթ կիւնէշի թուլու էթտիքտէն
սօնրա տա եինէ թազեիգ վէ թէատտի
կէօրէն պու պիշարէ միլլէթ մի օլմալը
տըր: Վէ շայէտ պիր թագըմ էշգիյա պիր
պիշարէ գալմը թալան վէ գաթլ էթմէյէ

գաստ էտէրսէ՝ անը իլք տէֆա մուհաֆա-
զայա գըյամ էտէճէք օլան հիւքիւմէթ ի
մէջրութէ օլմայաճա՞գ մը տըր: Պիղ պու
իւմիտլէրի թաշըրքէն էօթէտէ հիւքիւմէ-
թին ճանիլէր ալէյհինտէ պիգայտ պու-
լունմասը, վէ պու տիյարտա հիւրըրի-
լէթ անճագ ճանիլէր իշիւն իմիշ կիպի
գաթիլ վէ թալանճըլարըն ըհաթ ըհաթ
տօլաշմալարը, պունլար զարիպ վագըալար
տըրլար:

Ս. Փաթրիգ հապրէթլէրի վէ Միլլի
մէճիս մէրքէզի հիւքիւմէթին նազարը
տիգգաթընը պու նազիք մէսէլէյէ ճէլպ
ու տալլէթ էթմէքտէ տիրլէր: Իւմիտ է-
տէրիվ քի, Տախիլիյէ նազըրը Տանիշ պէ-
յին Ս. Փաթրիգէ գարշը կէօաթէրտիյի սօ-
ղուգ մուամէլէյէ ըաղմէն գապինէ պու
մէսէլէյէ տաիր ճիտտի միւթէլաա վէ գա-
թի մուամէլէտէ պուլունըր:

Անճագ պու սըրատա պիգիմ տէ մատ-
տէյի, միւթէհարրիք հիսսիյաթլէ տէյիլ,
անճագ ֆէննի միւթէլաայա եագըշան սօ-
ղուգ գանլըրգըլա, թէֆիթիշ վէ թամիգ
էթմէմիգ իճապ էտէր, պու խուսուստա
էն մուհիմմ սիւալլար շունլար տըր, պու
թէատտիյաթըն սէպէպի նէ՞ տիր, վէ ա-
նըն հագիգի տէվասը նէ՞ տիր: Քիւրտլէր
Հայլարտան նէ՞ իսթէյօր, վէ հիւքիւմէթ

Հայլարտան նէ՞ մէմուլ էտիյօր : Եախօտ
պու թէատտիյաթըն վէ հիւքիւմէթ թա-
րաֆընտան պու գայտսըզըզըն սըրըր նէ՞
տիր :

Պու սիւալա պազը ճէվապլար վէրի-
լիյօր : 1. Պու հարաքէթ Բիւրալէրտէն նէ-
լէթ էտիյօր տէնիլէպիլիր : Համիտին է-
յամընտա օ էօլքէնին էրմէնիսթան իսմի
գալգըպ Բիւրալթան օլտու , պու կիւն
Բիւրալէր տէ օրատան էրմէնիյի մահվ է-
տիպ օրասընը հաղիգաթէն Բիւրալթան
էթմէք իսթէրլէր՝ տէնիլէպիլիր : Լաքին
պու նազարիյէ ալէյհնտէ իթիրապ էտի-
լէպիլիր քի , Բիւրալէր օ գատար վասի
պիր իսհալ թէշքիլ էտէճէք գատար միւ-
թէալլէմ վէ միւթէֆէքքիր պիր գալմ
տէյիլ տիրլէր , վէ Բիւրալթանտան աըչա-
րըտա պու թէսավվուրու տիւչիւնէճէք գա-
տար իլէրի կիթմիշ Բիւրալէր պուլունսա
պիլէ , պու Եօլ իլէ օրատան էրմէնիյի մահվ
էթմէնին գապիլ օլմատըզընը , պէրաքս
պէօյլէ պիր թէշէպպիւսիւն գօնչու պիր
տէվլէթի (Բուսիայը) թահրիք էտէրէք ասլ
մագսէտի մաղլուպ տիւչիւրէճէյինի տէ
պիլմէք կէրէք տիրլէր :

2. Պազըլար պու հալլարը հիւքիւ-
մէթէ աթֆ էտիյօրլար : Պունլար իտ-
տիա էտիյօրլար քի , Համիտ Միւս-
լիման անասըրը Խրիսթիյան անասըր
ալէյհնտէ թահրիք էթմէյի վէ պէօյլէճէ
Խրիսթիյանլարը զտիֆլէնտիրիպ Միւսլի-
մանլարը գուվլէթլէնտիրմէյի պիր մէսլէք
իթթիսապ էթմիշ իտի : Համիտիյէ ալայ-
լարը պունտան նէլէթ էթմիշ իտի : Իտա-
րէ ի հիւքիւմէթ Իքթիհաս վէ Թէրագգը
ճէմիյէթինին էլինէ կէչաիյինտէ , օնլար
տախի Համիտին այնի Փան-իսլամիզմ մէս-
լէյինի թագըպ էտէրէք , Բիւրալէրի էր-
մէնիլէր ալէյհնտէ սօղրուտան թէշվիգ
էյլէտիլէր , վէ տէվրի մէշրութիյէթտէ
կէօրիւլէն պու նախօշ հալլար օ մէսլէյին
նէթիճէսի տիր : Հաթթա Իքթիհաս վէ

Թէրագգը ճէմիյէթինին տիւչիւնտէն
սօնրա պու թէատտիլէրին արթմասը , Եինէ
ճէմիյէթին շիմտիքի իտարէ ալէյհնտէ
մէսլէլէ չըգարմագ մագսէտիյլէ վուգու
պուլան թէշվիգի նէթիճէսի տիր , տէյօր-
լար : Խանգիւմարտա էպիւլ Բէմալ պէյին
պէյանաթը վէ Տօգ . Բիզա Թէվֆիգին վէ
տաիր զաթլարըն էֆքիտարը պու Եէրտէ
պուլունույօր :

3. Տիկէր պիր նազարիյէ պունուն ա-
նասըր զավզասը Եախօտ էքմէք տավասը
նէթիճէսի օլմասը տըր : էրմէնի զէքի վէ
միւտէպպիր տիր , սէնաաթ վէ թիճարէթ
ուսուլունու պիլիր , զայրէթլի տիր , թէզիյէ
մալ միւլք սահիպի օլուր , Բիւրտ տէ սիւհա
մալիք տիր : Իմտի Բիւրտ քէնտինին ֆաղիր ,
էրմէնիյին իսէ մուամմար օլտուղունը կէօ-
րիւնճէ սիւհա իլէ անըն էլինտէն էքմէյի
գափար վէ քէնտի գարնընը սօյուրուր : Պու
իսէ իգթիսատի պիր միւհահատէ տիր , վէ
հէր Եէրտէ տաիմա վուգու պուլան պիր
լէյ տիր : Տանիշ պէյին նազարիյէսի պու
տըր տէյու կէօրիւնիւյօր : Շմէնտըֆէրլէր
օլմատըզճա պու հալլարըն սօնու կէլմէյէճէք
տիր տէյօր միւշարիլէյհ : Շարգի Անաստօլուտա
վէ պիլիւն Թիւրքիստա պու անասըր մէ-
սէլէսինին մէվճուտ օլտուղու պիր էմրի վա-
զը տըր : Խիւրք զաղէթալարը մէմլէքէթին
Միւսլիմ վէ զայր ի Միւսլիմ անասըրը ա-
րատընտարի իգթիսատի ֆարգտան , վէ
անլէրին սէպէպլէրինտէն սալքի հէր կիւն
պահս էթմէքտէ տիրլէր : Բիւրտ տէ պու
ֆարզը կէօրիւյօր , գօնչուու օլան էրմէ-
նինին սէրվէթինի , գօյուն վէ սըղըրլարընը ,
կիւզէլ վէ միւթէալլէմ գըզլարընը կէօ-
րիւյօր , լաքին քէնտիսի պաղգալար կի-
պի ֆէննի Եօլարտա տիւչիւնմէտիյինտէն
գըսա Եօլտան կիտիյօր : Բէնտինին էլին-
տէ սիւհա վար , էրմէնիտէ Եօգ տըր :
տէ սիւհա վար , էրմէնիտէ Եօգ տըր :
Բէնտինի մէն էտէճէք ատիլ հիւքիւմէթ
գուվլէթի տէ Եօգ տըր : Իմտի թապիի
պիր սուրէթտէ՝ կիտիպ օ կիւզէլ շէյլէրի

ճէպրէն ալարագ չատրընա կէօթիւրիւ-
յօր՝ վէ քէյֆինէ պագըյօր :

4. Պիր տէ Բիւրտ պէյլէրին՝ նազարի-
յէսի վար տըր : Կէչէն կիւն ժաւաւանակըն
մուհարրիբի Իթմանպօլտաքի Բիւրտ պէյ-
լէրինտէն պիրի իլէ գօնուշուրքէն՝ օ պու
մէսէլէյէ տաիր պէյան ը էֆքեար էտիպ
տէմիշ տիր քի, Բիւրտլէրի պու չէյէ
թահրիք էտէն Ռուսիատան կէլմէ Լըմէնի
Դաշնակցականլար տըր : Անլէր Հիւրի-
յէթտէն սօնրա Թիւրքիայա կէլիպ էրմէնի
էհալիյի Բիւրտ պէյլէր ալէյինտէ հիւ-
քիւմէթէ միւրէհաաթ էթմէյէ թէշվիգ
էթտիլէր : Պունլար պու թէշվիգաթ-
տան սէվգ օլունարագ ուֆագ տէֆէք տա-
վալարլա Բիւրտ պէյլէրին չէրէֆինէ տօ-
գունտուլար, օնլար տա իղզապ օլունա-
րագ պու թէարուզաթա պաշլատըլար :

5. Տանիշ պէյին վէ Թիւրք մաթպուա-
թընըն թէէքիա էթտիյի պիր սէպէպ տէ
իչին իչինտէ էճնէպի էլինին պուլունմասը
տըր : Էճնէպիլէր (պիլա չիւպհէ Ռուսլար
տէմէք իսթէնիլի) Բիւրտլէրի Խրիսթիան-
լար ալէյինտէ թէշվիգ էտէրէք մէմէքէ-
թին ումուր ը տախիլիյէսիինէ միւտախէ-
լէ իչիւն պիր իփ ուճու չըգարմագ իսթէ-
յօրլար :

Շիմտի պու նազարիյէլէրտէն պիրի
եա պիր գաչը եա տա հէփսի ոահիհ օլ-
սա շու վագըրա մէյտանտա տըր քի, էր-
մէնի գիյան չէքիյօր, վէ պու ֆէլաքէթին
էօնիւ ալընմազսա միլլէթին պէլլի պիր
գըսմը մահվ օլաճագ, վէ իլէրիտէ եինէ
պէօիւք թալանլար վէ գըթալլար էօնիւն-
տէ պուլունաճաղըզ : Պինաէն ալէյհ պի-
ղիմ իչիւն ապ մէսէլէ պու էմնիյէթսիգ-
լիյին, պու գըթալլարըն էօնիւնիւն ալըն-
մասը տըր : Պու Բիւրտիսթանտա օլան
վագըրալար հարըն Խարփութ, սօնրա Հա-
լէպ վիլայէթինտէ, հաթթա պիւթիւն Ա-
նատօլուտա հաթթա Իսթանպօլտա տա
օլապիլի :

Պու տէրտէ լաղըմ կէլէն տէվայը պուլ-
մագ էմրինտէ պու ալայիմին հագիգի սէ-
պէպինի թային էթմէքլիյին էհէմմիյէթի
պէտիհի տիր :

Պիգէ կէօրիւնիւր քի, պու թէճափու-
զաթըն սէպէպի պիր տէյիլ վէ սատէ
տէյիլ, միւրէքքէպ տիր, պէլքի տէ զիքը
օլունան պէշ նազարիյաթըն հէյէթ ի միւ-
րէքքէպէսինտէն իպարէթ տիր : Շէօյլէ քի,
Բիւրտլէր արասընտա գէքի վէ հարիս զաթ-
լար եէթիշմիշ օլուպ, օնլար թա Իսթանպօլ-
տան Բիւրտիսթան տաղլարընա թալիմաթ
վէ թէմիյէթ վէրմէքտէ տիրլէր : — Հիւքիւ-
մէթ պու կիւնէտէք Խրիսթիան անասը-
րըն հուգուգունը իսլամ անասըրա գարշը
մուհաֆազատա ատալէթսիգ պուլուն-
մուշ ալըր : — Ֆիլվագը տիյարըմըզտա
անասըր արասընտա իգթիսատի պիր միւ-
վագէնէսիլիք վար, վէ հիւքիւմէթ անըն
տէֆինէ չալըշմագտան իսէ խարիճի սիյա-
սիյաթլա օղրաշմաղա մէճպուր օլույօր : —
Կէօրիւնիյօր քի՝ Դաշնակցականլար
եինէ ըահաթ տուրմայօրլար, վէ միլլի
հայաթտա քէնտի էհէմմիյէթլէրինի հիսս
էթտիլմէք իսթէյօրլար : — Էճնէպի փարմա-
ղընըն մէվճուտիյէթինէ տաիր հիշ պիր
մալիւմաթմըղ եօգ իսէ տէ, հայտի օ-
նու տա թէրքիպին իչինէ գօյալըմ :

Իմտի կէլ սէն պու փիրինճի ալըրթլա,
պու միւրէքքէպ սէպէպլէրին նէթիճէսի
օլան պիր հալը նասըլ թէտավի էթմէլի :
Կէլէճէք հաֆթաքի պէնտիմիզտէ պու-
նը պիր ազ միւթալաա էտէլիմ :

8. Դ. Գ.

„ՐԱՀՆԻՒՄԱ”ՅԱ

ՊԷՆՏ ԵԱԶԱՆԱՐԱ

Բահնիւմա հագգընտա պիգիմ իտէա-
լըմըզ օնուն եալընըզ պիգիմ չախսի էֆ-
քեար վէ միւթալէալարըմըզ իչիւն պիր
վասըթա ի ինթիշար օլմասը տէյիլ, անճագ
անըն էֆքեար ը ամմէյի թէնվիր վէ իրչատ
էթմէյէ մուգթէտիր օլան զէվաթըն տա քէն-

տի միւթալէտլարընը էհալիյէ թագտիմ էտէպիլէճէքէրի պիր օրկան օլմասը տըր: Շէօյլէ քի, գարիյունը քիրամ պու եօլ իլէ հէմ միւթէնէվլի մէսէլէլէր հագգըն- տա թահսիլի մալիւմաթ էթսին, հէմ տէ ալի մաստէյէ ֆարգլը նօգթա ի նազար- լարտան պագարագ տահա վասի պիր ու- ֆուգը հագգիթա մալիք օլունլար: Պու- նուն իլին Բահնիւմա «Մուհարրէրաթ» գըսմընա կէնիլ եէր վէրմիլ վէ քէնտինէ պիր չօգ տօսլլարըն էմէքի մէգալէլէր կէնտէրտիքէրինտէն տօլայը մէմնուն վէ միւֆթէխիր օլմուլ տըր: Պիգիմ չիւպէ- միլ եօգ տըր քի, գարիյունտան նիլէլէր, ֆրօֆ. Ալիքսան վէ Ձէնսթ Պէզնեանլարըն ֆէննի պէնտլէրինտէն, Տօգ. Նագգալիա- նըն էյլէնճէլի մէգալէլէրինտէն, Վեր. Ե- ղոեանըն վէ «Մարկոս»ըն ռուհանի պէնտ- լէրինտէն վէ տիկէր միւհթէրէմ տօսլլա- րըն զիզըյմէթ մէգալէլէրինտէն, պէնտ ի մախտուսլարտան ալ միւթէֆիա օլմամըլ տըրլար: Լաքին մաէթթէէսսիւֆ զիքը էթ- մէյէ մէճպուրըլ քի, պազը տօսլլարըմը- զըն պէնտլէրինի տէ նէչը էտէմէյիպ պիր թարաֆա գօյմաղա մէճպուր օլմուշուլ տըր: Էկէր վագթըմըլ օլսա իտի պու պէնտլէրի եազմըլ օլան տօսլլարա պիրէր չախսի մէքթուպ եազարագ խըտմէթլէ- րինտէն տօլայը քէնտիլէրինէ պէյանը թէչէքքիւր էթմէքլէ պէրապէր, պէնտլէ- րինի թապ ու նէչը էթմէտիյիմիլին սէ- պէպլէրինի իզահ վէ պազը թափսիլէրտէ պուլունուր իտիք: Փագաթ պունա վագթ պուլամատըղըմըլ սէպէպտէն, տօսլլարըն միւսաստէսիլլէ, պազը ումուսի իսթա- րաթտա պուլունմագ իսթէրիլ:

Պու միւնասիպէթլէ զիքը էտէճէյիմիլ իլք չէյ մէգալէլէրին պօյու տըր: Բահնիւմա- նըն հաճմը մալիւմ օլարագ, պիզգարուրէ ուզուն մէգալէլէր չօղլուլ իլէ կէլմէզ: Բահնիւմանըն հէր սիւթունընտա վասաթ հիսապ իզըրէ 190 քէլիմէ պուլունտուղու

հալաէ, 4—5 սիւթուն եէր թութաճագ օլան պիր մէգալէնին 850—900 քէլիմէսի օլաճագ տըր: Շու հալտա 2,000 եա 3,000 քէլիմէլի պիր պէնտ կէլիսէ, պունուն 3 —5 պէնտ եէրինի թութաճագը սէպէպ- տէն պէքլէմէյէ մէճպուր պուլունա- ճագը թապիի տիր: Պիզ (վէ զանն էտէ- րիլ գարիլէրիմիլին էքսէրի) ուզուն վէ տէվալըլ պէնտլէրտէն զիյատէ պիր տէֆատա էն չօղու իքի վէ միւթէսնա սըրալարտա իլ տէֆատա պիթէճէք պէնտ- լէրի միւրէճճահ թութարըլ: Պու հաֆթա իլինտէ օգունուլաճագ հէր պիր պէնտ քէնտի պաչընա պիր պիւթիւն թէչէլիլ էտէրսէ, գարիյուն տահա զիյատէ մէմ- նուն օլուր: Էկէր կէլէճէք հաֆթանըն պէն- տինի անլամագ իլին պու հաֆթաքի պէն- տի ֆիքրտէ սագլամագ իճապ էտէրսէ, պունու եափմաղա գարիյունըն էքսէրի մուգթէտիր օլմատըղընտան, պու հաֆթա- նըն պէնտի անլալըմագ օլուր: Պինտէն ալէյհ իրաս օլունմասը եարըմ սաաթ վէ պէլքի տէ պիր սաաթ սիւրմիւլ օլան պիր նութըլն եա պիր վազըն 5—10 պէնտ հալլնտա նէչրի փէք ֆախտէլի օլմալ: Էօյ- լէ սըրալարտա մուհարրի էֆ. քէնտի մատտէսինի պիր գալ ֆարգլը մէվլուլարա թագսիմ էտէրէք հէր մէվլուլ քէնտինճէ պիւթիւն պիր մէգալէ թէչէլիլ էտէճէք հալա գօյսա պու տահա խօշ օլուր: Մէ- ուլա, պիրիսի ճէնէրալ Պութհ հագգըն- տա եազըպ տէօրթ պէլ մէգալէտէ անըն վէ «Խէլաս օրտուսու»նըն կէօրտիլի իլ հագգընտա ուզուն պօյու պիր պէնտ կէն- տէրմէտէն իսէ, հէր պիրի 600—700 քէ- լիմէլի պիր պէնտ ճէնէրալ Պութհ հագ- գընտա, տիկէր պիր պէնտ «Խէլաս օր- տուսու»նըն թէչէլիլի, պաչգա պիր պէնտ «Խէլաս օրտուսունըն կէօրտիլի իլ» հագ- գընտա եազըպ տահա մագպուլա կէլէր: «Խրիսթիյան սօսիալիզմ» հագգընտա 10 տէֆա գօնուլաճագ պիր պէնտ եազմատան

իսէ, Սօսիալիզմին փարգըլը ճիշէթլէրինտէն պահա էտէն 10 պէնտ եազմագ տահա մագպուլ տըր: Պազը տօսթլար քէնտիլէր պիր մատտէ հագգընտա պիր տէֆա ուղուն պիր պէնտ եազըպ կէօնտէրէրէք, պու թագսիմ իշինի պիղէ պրագըլօրլար: Լաքին մաէթթէէսսիւֆ պունը եափմագ էփէյի վագթա միւհթաճ օլտուղու իշին պիղ տահմա տօսթլարըն պու արգուտունա իճապէթ էտէմէյօրըլ:

Տիկէր պիր մէսէլէ մէգալէլէրին միւս-սէսինէ թէալլիւգ էտէր: Ենվմի զազէ-թալարտա նէյր օլունան նիչէ պէնտլէրին Րահնիւմա կիպի հաֆթալըգ պիր զազէ-թայա տէրճի ճաիզ օլամագ: Մէսաֆէնին մահտուտ օլտուղու միւնասիպէթլէ նիչէ պէնտլէր տէ մուխթասար վէ միւճմիլ սուրէթտէ գօնմագ իճապ էտէր: Մէսէլա, փարլամէնթօ եա Միլլի մէճիս յափօրթը, մէքթէպ իմթիհան զիյնէթլէրի, չօպան թախսիսի եա իթթիհատ մէճիսլէրի, հէփ պու կիպի խապէրլէրին մուխթասար վէ իճմալ սուրէթիլլէ գօնմասը տահա էյի տիր: Պազը մատտէլէր տէ վար տըր քի, անլէր եազան իշին փէք ճալիպի տիգ-գաթ վէ միւֆիտ օլուր իսէ տէ, ապօնէլէրին էքսէրինին ահվալը բուհիյէսինիտիւ-շինիւրսէք փէք մագպուլ օլմագ: մէսէլա, պիր ատէմին քէնտինին պիր տօսթու իշին եազալըլը չիր, էկէր օ չիր պիր էսէրի տէհա մագամընտա խուսուսի պիր մէզի-յէթի հաիզ պուլունուրսա էլպէթ օ պաշ-գա: Պազը մատտէլէր տէ ումուճի օլտուգ-լարը իշին իշէ կէլմէյօր: Պիզ Շարգըլլար ալէսսէվիյէ խայալի վէ միւճէրրէտ պահա-լարտան մահզուղ օլուրուղ, հալ չու քի, պու կիւն տիւնեա կիթտիքճէ տահա զի-յատէ աւլէլի օլմաղա չալլըյօր: Սանաաթ, թիճարէթ, սիյասիյաթ, հաթթա տինի հայաթտա պիղէ ամէլի վէ մուայէն նէ-թիճէլէրէ տօղրու սիւրմէք կէրէք տիր: Պիղէ կէօնտէրիլէն պազը պահսլար պու

խայալլար ալէմի իլէ օղրաշտըլը իշին նէյրէ ֆուրսաթ պուլամայօրլար: 0 խա-յալլար ալէմինէ սարֆ օլունան էմէքլէր, պու կիւն պիղիւ՝ իշին ամէլի էհէմիյէ-թի հաիզ օլան միւթալէալարա սարֆ օլունա տահա ֆաիտէլի օլուր իտի: Ահվալ վէ իհթիյաճաթը հագըրէմիզ էյիճէ թէտ-գիզ վէ թահլիլ էտիլմէլի, թարիզ ի մէտէնիյէթտէ պիղտէն չօգ իլէրի կիթմիշ օլան միլլէթլէրին հայաթը իլէ մուգայէսէ էտիլէրէք, պիղէ ամէլի թէքլիֆլէր իրաէ էտիլմէլի տիր: Էհալինին պու կիւնքի հա-յաթընա տօղրուտան ալագատար պուլու-նան պահսլար տահա զիյատէ իշթիհա վէ մէրագ իլէ օգունուրլար:

Նազարը տիգգաթա ալընաճագ տիկէր պիր խուսուտ տա լիսան վէ ուսլուպը ի-ֆատէ տիր: Պիզ Րահնիւմանըն լիսանընը փէք սատէ եափմաղա չալլըլպ, հէր քէսին անը գօլայճա անլամալընը արգու էտէրիզ: Երինէ տէ արա սըրա պիղէ լիսանը տահա սատէլէնտիրմէմիզ իշին եազանլար օլույօր: Կէլ կէօրէլիմ քի, պազէն պիղէ էօլէ եիւք-սէք լիսանլէ պէնտ եօլլայան էֆէնտիլէր պուլունույօր քի, օ նէվ պէնտլէրի անլա-յապիլմէք իշին գարիյունա պիր տէ լուղէթ քիթապը եօլլամագ իճապ էտէր: Պազէն տէ պէնտլէր լիսանըն չիվէ վէ ուսուլունա ըիայէթ օլունմայարագ փէք գա-պա, սարֆճա զալաթլարա տօլու պիր ուս-լուպտա եազըլըյօր, պունլարըն թասհիհի իսէ, խէյլի վագթա միւհթաճ; պազէն տէ իմքեանսըլ օլույօր:

Իմտի պիզ պու իֆատէլէրիմիլլէ հիշ պիր քիմսէլի մէյուս էթմէք իսթէմէլիզ, անճագ քէնտի գալպինտէն էհալիմիլլէ վէ-րէճէք պիր փէյլամը պուլունտուղունա է-մին օլան հէր քէսի՝ էֆքեարընը պէյան էթմէյէ մուհապպէթլէ տավէթ էտէրիզ: Տիւշինմէյէ վէ եազմաղա մուգթէտիր օլան տօսթլարը թէէմին էտէրիզ քի Րահ-նիւմա վասըթասըլլա քէնտի թասավվուր-

լարընը էհալիմիզ արասընտա 5—10 պին քիչիյէ թէպիղ էթմիշ օլաճագլար տրի : Զիրա պու կիւն Րահնիւմանըն ապօնէլէրի 2,500ի միւթէճափուզ իսէ տէ, գարիյունը 5—10 պինտէն էքսիք տէյիլ տիր : Տիկէր թարաֆտան թահրիրաթլարընըն թէմամէն նէշրինի միւնասիպ կէօրմէտիյիմիզ պէնտէլէր իչիւն տէ դաղէթամըզտա պիր քէօշէ աչըպ, իսմէրինի վէրմէյէրէք, քէնտի մագսէտլէրինի պիղիմ անլատըղըմըզա կէօրէ, պիր գաշ սէօզ իլէ իֆատէ էթմէք իսթէրիզ : Պու սուրէթլէ Րահնիւմայը հագիգաթէն էհալիմիզին պիր ըհէպէրի եափմաղա հէր թարաֆտան սայ էյլէյէլիմ :

Յ. Գ. Կ.

ԱՅՎԱԼԸ ՀԱԶՈՐԻ

Էրմէնիսքան ահվաշր. — Թանգիմաք դաղէթաճընտա էպու էլ Բէմալ «Վիլայաթը շարգիյէ», սէրնամէլի պիր պէնտինտէ չէօյլէ տէյօր :

Վիլայաթը շարգիյէ անվալը կիթտիքճէ ճալիպի նազարը տիգգաթ պիր տէրէճէյէ կէլմէքտէ օլտուղու ճիհէթլէ սաքիթ գալմայը վիճտանըմըզըն իլհամաթընա մուղայիր կէօրտիք : Անատօլուտա վիլայաթը շարգիյէ՝ Րումէլինին Արնավուտուղու տըր : Պուրալարտա զըրաաթ վէ չօպանըզլէ պաղէն խայմէնիչին վէ զըմմէն մէսքիւն օլան էհալի իրան վէ Րուսիա իլէ տէվլէթի Օսմանիյէնին հուտուտունտա վագը իսթիհքեամաթըմըզըն պիր գըսմը զիհայաթը տըր : Սուլթանը մախլու զէմանընտա Համիտիյէ սիւվարի ալայլարը թէշքիլաթը պէհանէսիյլէ միւթէնաֆըզանտան պիր թագըմը իւմիտ վէ խայալըն ֆէվզիւնտէ նաիլ օլտուղլարը իմթիյազ վէ մագհարիյէթտէն չըմարարագ, Հալէպ, Տիյարպէրի, Վան, Պիթիւս, Էրզրում, Մամուրէթ իւլ Ազիզ, հաթթա Մուսուլ վիլայէթինին էհալի ի միւթիէ վէ ֆուգարասընա թէատտի վէ թէճափուզա գըյամ էթմէլէրի, վէ պիր

չօգ վաթանտաշլարըն հիճրէթինէ սէպէպ օլմալարը եիւզիւնտէն մէմէքէթին պու ուզվը ըսմէթի տէ չաք օլմագ տէրէքէլէրինէ կէլմիշ իտի : Մէշրութիյէթին իլանընտան սօնրա պու հալ իպահ օլունաճագ տէյէ իւմիտ էտիլտի իսէ տէ, չօգ կէշմէզտէն եինէ իշլէր էսքի հալի քէսպ էթտիլէր : Իթթիհատ վէ Թէրագգը հիւրիւմէթի օրալարա խաֆիյէլէրտէն, կէօմրիք մէմուրլարընտան, վալիլէր, միւթէսարըրֆլար, հաքիմլէր իճատ էտիպ անլէրի հիքմէթի հիւքիւմէթէ միւհթաճ օլան վիլայաթը շարգիյէյէ սալտըրտը : Արթըզ վիլայաթը շարգիյէ իչիւն զէմանըն գաթիյէն միւսաատէսի եօգ տըր : Պիր թարաֆտան վէ աճիլէն, մէմէքէթի պու թէզէպղիւպէ իսալ էտէն վուգուֆսուզ, թէճորիպէսիզ մէմուրլարըն իշ պաշընտան չէքէրէք իտարէի ումուրա վէ պիլսասսա օրալարըն ումուրը իտարէսինէ վագըֆ մէմուրլար թային էտիպ կէօնտէքմէք, վէ պիր տէ սէնէլէրտէն պէրու տէվամ էտիպ կէլէն արուղի մէսէլէսինին ֆապը իչիւն իճապ էտէն ֆէտաքեարըղը իլսթիյար էթմէք վէ էրպապը չէգալլէթին ֆաալիյաթընը քէսր էտէճէք սուրէթտէ հարէքէթտէ պուլունմապ մուգթագի տիր :

Տէվլէթիյէրին միւսաանէպէսի. — Պիր ճիհէթլէ տէվլէթլէրին եագըն Շարգ մէսէլէսինէ տաիր «միւսահէպէսի» պաշլամըշ տըր : Գօնթ Պէրլսթօլտըն ճիտտիյէթինէ չիւպհէ էտէնլէր պուլունտու իսէ տէ, կէօրիւնիյօր քի՝ թէտրիճէն պու չիւպհէլէր գաիլ օլմուշ, վէ միւշարիլէյին թէքիլֆաթընը տէվլէթլէր ճիտտէն թահթը միւթալապա ալմաղա պաշլամըշլար տըր : Պէրլսթօլտըն մագսէտի քիչիւք Պալգան տէվլէթլէրինին մուհարէպէ արզուլարընա պիր հուտուտ գօյարագ, Մաքէտօնիա վէ Արնավուտուղուտա սքաքուս գուլը մուհաֆազա էթմէք տիր : Պու ֆիքը տիկէր

տիւփէլի մուագղամանն տա արզուսունա մուվաֆըզ օլտուղունտան կէօրիւնիւյօր քի, Պէրսթօլտ քէնտի թէքլիֆլէրինի էօլլէ պիր սուրէթտէ մէյտանը միւզաքէրէյէ աթա- ճագ տրի քի, նէ տիւփէլի մուագղամա նէ տէ թիւրքիա թարաֆրնտան ա- նըն. ալէյհինտէ պէլլի պիր իթիրազ կէ- թիրիլէմէսին. Պու թէքլիֆլէրին նէտէն իպա- րէթ օլաճաղը հալա մալիւմ տէյիլ իսէտէ, պիր ըրվայէթէ կէօրէ, «Տէվլէթլէր թիւր- քիանըն էվրօփա գրթասընտաքի Վիլայէթ- լէրտէ միւթէմէքքին միւթէլիֆ միլլէթ- լէրին իտարէսինճէ թիւրքիանըն մէսլէյին- տէ միւսթագ պէլտէ վուզու պուլաճագ նէմա իչիւն տամէլի պիր գուլփի հափմաղա», չալըչաճագլար: Լաքին թալլիզ սիւալ էտիյօր քի, պու «գուլփի» նէ՞տէն իպարէթ օլաճագ՝ վէ անը քի՞մ գուլլանըպ իտարէ էտէճէք: Տէվլէթլէր միւտախէլէ էտէճէք մի, հօգսա քիւլլիյէն Օսմանը հիւքիւմէ- թի կլինտէ՞ մի պրազըլաճագ: Տէվլէթ- լէրին թէքլիֆ էթտիյի իսլահաթըն իճրա- սը Օսմանը հիւքիւմէթի կլինտէ պուլու- նուրսա պունա մէգքիւր վիլայէթլէր էհա- լիսի րազի օլաճագ մը, պու սիւալլարըն ճէվապընը թալլիզ գօլայ պուլամայօր: Խուսուսա թիւրքիանըն տախիլի փօթիթի- գասընըն գարարըզ պիր մէվգիտէ պու- լունմասընը պու թէքլիֆէ զայրի միւսաիտ պիր հալ տէյու թէլագգը էտիյօր:

Հինսիսթանիսա Փանիսլամիզլ՝ — Թալլիզըն Հինտիսթան մուխապիրի՝ մէզ- քիւր մէմլէքէթտէքի Փանիսլամիզլ հագ- զընտա աթիտէքի մալիւմաթը վէրմիշ տիր: Ապտիւլ Համիտին վէ Իրան Շահը Մու- համմէտ Աքինին խալընտան պէրու, Աֆղա- նիսթան էմիրի քէնտի քէնտինի ալէմի իսլամըն եէկեանէ իւմիտի ատտիլէ, պէօլիւք պիր ճիհատա հագըրըլանմագ իւզրէ տիր: Գապուլ չէհրի իլէ իսթանպօլ արասընտաքի միւնասէպաթը տօսթանէյի սըգըլաշտըր-

մըշ օլուպ, Աֆղան օրաուսունտա խալլի թիւրք զապիթլէր իսթիստամ էթմէքտէ տիր: Մէքքէ, Մէտինէ վէ Պաղտատտա մուրախիսալար պուլունտուրուպ, Փանիս- լամիզմի պիւթիւն իսլամ ալէմինտէ թա- միւմ էթմէքտէ տիր: Պունլար՝ էվրօփա տէվլէթլէրի իսլամ հիւքիւմէթլէրինի մահվ էթմէք իչիւն իթթիֆագ էթմիշ տիրլէր, վէ նիհայէթ ճիւմիէ իսլամլարը ճէպրէն իրիսթիյան էտէճէքլէր տէյու հէր թա- րաֆտա իլան էտիյօրլար Հինտիսթան- տաքի Միւսլիմանլար տախի Զարպտաքի Միւսլիման մէմլէքէթլէրտէ կէլիպ կէչէն վագըալարը տիգգաթլէ թէֆթիշ էթմէք- տէ տիրլէր: Պու միւնասիպէթլէ թարապ- լուսը Զարպ, Մարօգ վէ Իրան սիյասի- յաթը՝ Փանիսլամիզմի թէչփիգ էտէճէք սու- րէթտէ էհալիյէ թարիֆ էտիլմէքտէ տիր: Պու հարաքէթին մէրքէգի Փարիզտէ օլուպ, օրատա Արապ, թիւրք, Մըսըրը վէ Իրան Միւսլիմանլար թօփլանմիշ օլարագ հէր թա- րաֆա լագըմ կէլէն մալիւմաթ վէ թարիմա- թը կէօնտէրիյօրլար: Հինտիսթանըն պէօ- յիւք չէհրլէրինտէ միւթէմէքքին իսլամա- ըրն, հաթթա չիմտիյէտէք ինկիլիզ հիւ- քիւմէթինէ տօսթ օլան Միւսլիմանլարըն պիլէ արասընտա պու եէնի հիսսիյաթ է- փէյի թէհամիւմ էթմէքտէ տիր: Պու մէ- սէլէյէ տաիր թալլիզ պիր պաշ մէգալէ- սինտէ պէյանը էֆքեար էտէրէք, պիր թարաֆտան Աֆղանիսթան էմիրի Ապ- տիւրըհամանըն պու մէսէլէտէ շայանը էհէմմիյէթ պիր բօլ օյնայապիլէճէլինէ իւմիտ էթմէյօր, տիկէր թարաֆտան չու կէչէն 10—15 սէնէ զարֆընտա Հինտիս- թանտաքի Միւսլիմանլարըն էֆքեարընտա պու ճիհէթճէ պէլլի պիր թէպէտտիւլ վուզու պուլտուղունու գապուլ էտիյօր: Վէ լաքին պու վագըանըն ինկիլթէրանըն Հինտիսթան մէսլէյինտէ պէլլի պիր թէ- պէտտիւլ կիրաիրմէսինի թէպրիյէ էտէճէք նէվտէն օլտուղունու տա գապուլ էթմէյօր:

Ճափօնիաներն մասնէվի հաշաքը. — Ճափօնիաներն միւթէվէֆֆա իմփէրաթօրը Մուցօհիթօնուն էյամը սալթանաթընտա Ճափօնիատա վուգու պուլան թէպէտտիւլաթ փէք աճալիպ իտի : 50 սէնէ էվվէլ օրատա նէ շմէնտրֆէր, նէ թէլէկրաֆ, նէ թէլէֆօն, նէ մէքթէպ, նէ փօսթա ուսուլու, նէ գանունը էսասի, նէ օրտու, նէ տօնանմա, նէ զազէթա, վէլ հասըլ եէնի մէտէնիյէթէ աիտ հիշ պիր շէյ եօգ իտի, լաքին Ճափօնիա էհալիսի զարպի մէտէնիյէթին ճիւմլէ մատտի պէրէքէթ. լէրինի էլտէ էթմէյէ գարար վէրիպ, պու 50 սէնէ զարֆընտա պու գարարընը մէվգըլի իճրայա գօյտու : Վէ լաքին պու միւտտէթ զարֆընտա Ճափօնիա՝ Ղարպըն մանէվի թէրազգընտա ույմազ իսթէմէյիպ քէնտի էսքի ախլազ վէ տինլէրինի հըֆզ էյլէմէյի միւրատ էյլէտի : Պու նուն իշիւն մէքթէպլէրտէ էսքի ուսուլտա ախլազի էսասլար թալիմ էտիլտի, վէ վաթան վէ իմփէրաթօրա սատրզ պուլունմազըզ էն եիւքսէք ֆազիլէթ սալըտը, իմփէրաթօր Ալլահըն պիր իզհարը մագամընտա թուլթուլըղընտան էհալի անըն եիւզիւնիւ կէօրէմէզ իտի, վէ պիւթիւն միլլէթ անըն էմրինէ՝ Ալլահըն էմրինէ կիպի իթաաթ էտէր իտի : Լաքին վազթ միւրուրըլլա Ճափօնըլար Ղարպ մէտէնիյէթինէ տահա զիյատէ վազըֆ օլտուգճա օ մէտէնիյէթին մատտի պէրէքէթլէրինի ալտըզլարը կիպի, մանէվի հայաթընըն սըրընը տախի անլամայա պաշլատըլար, շէօյլէ քի՝ պու կիւն Ճափօն էհալիսի էսքի ախլազի վէ տինի թալիմլէրինտէն մէմնուն գալմայարազ պու խուսուսլարտա տախի եէնի էսասլար պուլմաղա չալըլըյօրլար : Պու ճիհէթտէ եէնի իմփէրաթօր քէնտի փէտէրինտէն ֆարգըլ պիր մէվգիտէ պուլունույօր : Օ՝ չօճուգըղընտա մէքթէպէ կիթմիշ, տիկէր չօճուգլար իլէ պիրլիքտէ եաշամըշ, էճնէպի լիսանլար էօյրէնմիշ վէ

պիւթիւն էհալիյէ մալիւմ օլմուշ տըր : Վէ պու եէնի թէսալվուրլարը սէպէպինտէն իտի քի, էվլէնտիքտէն սօնրա զէվճէսի իլէ պէրապէր թա սարայա գատար աչըզ տրապատա կիթմիշ տիր : Փէտէրինին ֆօթօղրաֆը անճազ պունտան 20 սէնէ էվվէլ ալընմըշ, վէ անտէն պէրու թէսմինին ալընմասընա միւսաատէ էթմէմիշ իքէն, եէնի իմփէրաթօրուն պիր չօգ ֆօթօղրաֆլարը ալընմըշ տիր : Փէտէրինին տէվրի սալթանաթընա Մէյիճի եանի թէնվիր օլունմազըզ տէվրի տէնիլիր իտի, լաքին անըն օղլունուն սալթանաթընա թալիշօ եանի սալահ տէվրի տէնիլմիշ տիր : Վէ շիմտի Ճափօնիա իշիւն էն պէօիւք մէսէլէ պու, եանի միլլէթին ախլազի վէ տինի խուսուստա ալաճաղը եէնի շէքլ ու հէյէթ տիր :

ՄՈՒԽԱՊԵՐԱԹ

ԿԻԼԻԿԻԱ ԻԹԹԻՇԱՏԸ

ԳԻԼԻՍԱԼԱՐԸՆԸՆ

ԱՆՎԱԼ Ը ՐՈՒՀԱՆԻՅԷՍԻ(*)

ՐԷԽՍ ՏՕԳ. Ճ. Ի. ՄԵՐԻԼ, Մ. Թ. ԳՕԼԷՃ (ԱՅՆԹԱՊ)

1.

Պու մատտէյի միւթալէա էտէրէք պիր մէգալէ հազըրլամազ իւզրէ թային օլունան զաթըն, Վեր. Յ. Գ. Պիւլպիւլտանըն վէֆաթը իլէ Գօնֆէրանսըն փրօղրամընտա պիր աչըզ հասըլ օլտու : Իշպու աչըզ գափաթմաղա մուհարրիր անճազ սօն պիր գաշ կիւն զարֆընտա թէչէպպիւս էթմիշ տիր : Պու մէգալէյի թէրթիպ էթմէքիքտէ սուհուլէթ օլմազ իւզրէ իթթիհատըն հէր պիր քիլիսասընա պիր թագըմ սիւալլար իրսալ օլունարազ անլէրէ ճէվապ թալէպ օլունտու : Վարիտ օլան 35 ֆարգըլ եէր-

(*) Իշպու մէգալէ 1912 Յունիս ալընտա Այնթապտա ինիգատ էտէն Կիլիկիա գօնֆէրանսըն իշիւն հազըրլանմըշ իտի :

լէրին ճէվապարընտան աթիտէքի նէթի-
ճէլէր հասըլ օլտու:

Կիլիկիա Իթթիհատընտա հէր պիր
Փրօթէսթան ճէմաթընըն վասաթ ատէ-
տի 425 գատար տըր: Ումումէն ճէ-
մաթլարըն իքի սիւսի Կիրակի վազ խըզ-
մէթլէրինտէ հազըր պուլունույօրլար:
Պու ըագամ իսէ քիլիսա ազալարընըն իքի
միսի տիր: Տէրս խըտմէթինտէ հազըր
պուլունանլարըն ատատըր վազ խըտմէթին-
տէ հազըր օլանլարտան էքսիք օլուպ անըն
եիւզտէ եէթմիշինտէն աշաղը տըր: պու
սայը իսէ քիլիսա ազալարընըն պիր պու-
չուգ միսի տիր: Պունտան շու նէթիճէ
չըգար քի, Փրօթէսթան ճէմաթընըն նըս-
ֆընտան էքսիք պիր գըսմը նիզամի Գիթ.
մուգատտէս մէշգ էտէր: Պազը քիլիսա-
լարտա Կիրակի մէքթէպի հիշ եօգ տըր:

Տէրս խըտմէթինտէ 6—12 սիննինտէ
օլան աթֆալըն ատատըր թագրիպէն պիւ-
թիւն շայրալէրին նըսֆը գատար տըր:
Սիննլէրի պու իքի հուտուտ արատընտա
օլան շակիրտանըն ատատըր պիւթիւն Փրօ-
թէսթան ճէմաթընըն պէշտէ պիրի տիր:
պու ոսնրաքի հալ թապիի նիսպէթտէ տիր:
Տուա ճէմիյէթլէրինտէ հազըր օլանլարըն
սայըսը քիլիսա ազալարընըն նըսֆը գա-
տար օլուպ, պիւթիւն ճէմաթըն եէտիտէ
պիրի գատար տըր:

Քիլիսա ազալարընըն տէօրթտէ իւչիւ
Հաղորդորիս խըտմէթլէրինտէ իշթիւսք
էտէր, իշթիւսք էտէնլէրին իւշտէ իքիսի
գատընլար տըր: Կէշմիշ սէնէ զարֆըն-
տա քիլիսա ազալարընըն սայըսը եիւզտէ
6½ նիսպէթինտէ արթմըշ օլուպ,
տէօրթտէ պիրի դի.քիւր վէ տէօրթտէ իւչիւ
իւնաս իտի: Քիլիսա ազալըղընա տախիլ
օլանլարըն վասաթ սիննի 30 կիպի օլուպ,
15տէն 60ա գատար թէպէտտիւլ էտէր:
Պու մէսէլէտէ սիննին եիւքսէք օլմասը
ճալիպի տիգգաթ տըր, 15 եա պուսա
եազըն սիննտէ կիրէնլէրին սայըսը փէք ազ

տըր: Կէնճ գըզլար եա օղլանլարըն ըուհանի
խըտմէթլէրինտէ հազըր օլանլարըն վասաթ
ատատըր թագրիպէն 35 տիր: Բափօր թագ-
տիմ էտէն 35 քիլիսալարտան անճագ 4իւ
եէնի ազա գապուլ էթմիշ տիր, լաքին
եալընըզ 5 քիլիսա 10տան զիյատէ եէնի
ազա գապուլ էթմիշ տիր: Քիլիսալարըն
տէօրթտէ իւչիւ չօպանըն նիզամի սուրէթ-
տէ էվլէրի զիյարէթ էթտիյինէ տաիր
ըափօր վէրիյօր:

Բուհանի վէրկի մէսէլէսինէ կէլինտիք-
տէ, նէթիճէ շունտան իպարէթ տիր:
Մինպէր իչիւն վէրիլէն ագչէ՝ տէրս խըտ-
մէթլէրինտէ թահսիլ օլունտուղու հալտէ,
մըզտարը հազգընտա պիր թասալվուր
վէրմէք իչիւն չէօյլէ տէյէլիմ. էկէր պիւ-
թիւն սէնէ զարֆընտա պու մագսէտէ
վէրիլէն ագչէյի տէրս խըտմէթինտէ հա-
զըր պուլունանլարա թէվզի էտէր իսէք,
հէր պիրինէ 17 զըշ. (սազ փարա) տիւշէր,
Թէպչիր ի պէշարէթ իչիւն վէրիլէն ագչէյի
Կիրակի վազ խըտմէթինտէ հազըր օլան-
լարա թէվզի էտէր իսէք, հէր պիրինէ
պիր պուչուգ զըշ. տիւշէր, եա-
խօտ քիլիսա ազալարընըն սայըսընա թագ-
սիմ էտէր իսէք, հէր պիրինէ 3½ զըշ.
տիւշէր: Մէգասիտ ի խայրիյէ ի մուլթէ-
լիֆէ իչիւն վէրիլէն ագչէ՝ պիւթիւն ճէ-
մաթըն սայըսընա թագսիմ էտիլիր իսէ,
հէր ֆէրտէ պիր սէնէ զարֆընտա 3 զըշ.
տիւշէր: Այնի ագչէ վազ խըտմէթինտէ
հազըր օլանլարըն սայըսընա թագսիմ է-
տիլիր իսէ հէր պիրինէ 4½ զըշ. տէրս
խըտմէթինտէ հազըր օլանլարա թէվզի
էտիլիրսէ 7շէր զըշ. վէ քիլիսա ազալա-
ընա թէվզի էտիլիրսէ 10ար զըշ. տիւշէր:
Եիւզ էֆրատտան իպարէթ պիր ճէ-
մաթ էոաս. հալընտա ալընըր իսէ՝ Կի-
լիկիա Իթթիհատընա աիտ օլան վասաթ
պիր քիլիսանըն ըագամիյէ ըափօրու ա-
թիտէքի օլաճագ տըր:—

Շէօյլէ քի,

Եէօքիւն ճէմաթ	100
Քիլիսա ազալարը	30
Զիւքիւր	10
Իւնաս	20
Վազ խըտմէթինտէ հազըր օլանլար	65
Տէրս » » »	45
6—22 սիննինտէ օլանլար	20
Հաղորդութիւն խըտմէթինտէ հազըր օլանլար	22
Տուա ճէմիյէթինտէ հազըր օլանլար	15
Կէնճ գըզ եա օղլանլարըն բուհանի խըտմէթինտէ հազըր օլանլար	8
Սէնէ զարփընտա քիլիսէյէ գապուլ օլունան եէնի ազալար	2
Մինպէր իչիւն վէրիլէն ագչէ Լ. Օ.	7.65
Թէպչ. պէշարէթ իչիւն վէրիլէն ագչէ	.97
Մէզասիտ ի խայրիյէ իչիւն » »	3.00
Եէօքիւն 11.62 Լ. Օ.	11.62

Քիլիսէլէրին նըսփընտա՝ ճէմաթըն պէշտէ պիրինի թէշքիլ էաէն քիւշիւք շօճուգլար իչիւն խուսուսի պիր խըտմէթ եօղտըր :

Քիլիսէլէրին աէօրթտէ պիրիսի տուա ճէմիյէթլէրինին խուսուսի պիր թէէսիրի օլմատըղընը պուլույօրլար :

Քիլիսէլէրին իւշտէ պիրիսի Հաղորդութիւն իչիւն խուսուսի թէտարիքտէ պուլունմայօրլար :

Քիլիսէլէրին իւշտէ պիրիսի թէպչիրի պէշարէթ մագսէտինէ հէտիյէ թօփլամագ վէ պու պապտէ իշթիրաքը թէշվիգ էթմէք իչիւն խուսուսի թէրթիպտէ պուլունմայօր :

Հէր նէ գատար Կիրակի կիւնլէրինտէ ֆամիլեաճա իպատէթ էթմէք ումումի իսէտէ, եէվմի ֆամիլեա իպատէթինի իճրա էթմէք էքսէրիյէ ատէթ տէյիլ տիր :

Քիլիսէլէրին աէօրթտէ պիրինին բափօրունա նազարէն կէշմիշ սէնէ զարփընտա օլան իչլէրին խուսուսի նիշանկեաճը օլմատըղը իգրար օլունույօր :

Քիլիսէլէրին նըսփը, գասապա վէ գաւրիյէլէրտէ քիլիսէնին թէէսիրի ալէլ ումուճ էյի օլտուղունու իսպար էտիյօրլար : Քիլիսէլէրին իւշտէ պիրի՝ գատընլարա մախուս օլան թէճէմիլէրին խուսուսի սուրէթտէ ֆաիտէլի օլտուղունու դիքը էտիյօրլար :

Բափօրլարըն պազը թէֆէրիւաթը աթիլտէքիլէր տիր :

Հաղորդութիւն խըտմէթի իչիւն հազըրլըգ.— Իքի քիլիսէլէր՝ պիր հաֆթա տէվամ էտէն խուսուսի խըտմէթլէր, 10 քիլիսէիսէ, պիր թէք հազըրլըգ խըտմէթի իճրա էտէրլէր : Պազըլարտա պիր Կիրակի էվվէլ խուսուսի վազ, պազըլարտա քիլիսէ ազաւըյէ խուսուսի միւսահէպէ օլուր : Պիր քիլիսէտէ քիլիսէ ազալարընա մախուս պիր թէճէմիլ, պաշգա պիրինտէ Հաղորդութիւն կիւնիւնին սապահընտա տուա մէճիսի օլուր :

Գասընիշարըն թէճէմիլիյէրի.— Փարգը քիլիսէլէրտէ հաֆթատա պիր, իքի եա իւշ տէֆա ագտ էտիլիր, իշպու թէճէմիլլէր՝ տուա ճէմիյէթի, խուսուսի պիր նութգ, եա Քիթապը մուգատտէս մէշգի իչիւն գուլանըլա պիլիր : Ուրֆատա՝ սոն ուսուլուն եանի Քիթապը մուգատտէս մէշգինին նէթիճէսի օլարագ օթուզ գատար թէվպէ էտէն օլմուշ : Պիր եէրտէ պու թէճէմիլտէ խիսթիյան թալիմաթը, աւթլէր վէ իլահիլէր էզպէր էօյրէնիրլէր : Պիր եէրտէ կէնճ գըզլարըն խիսթիյան Շիրքէթի պուլունտուղու զիքը օլունույօր : Այնթապտա գատընլարըն տուա ճէմիյէթինտէն մատա «Վալիտէլէր Իթթիհատը» տախի վար տըր : Պու իթթիհատըն թէճէմիլլէրինէ ազվամը միւլթէլիֆէտէն օլարագ վալիտէլէր միւտալէմէթ էտիպ ումուրը պէյթիյէյէ ախտ նութգլար տինլէրլէր :

Ի Ք Ի Զ Պ Ի Ր Ա Տ Ե Ր Լ Ե Ր

ՏՕԳ. Ա. Ս. ՆԱԳԳԱՇԵԱՆ

Պիրի պիրիննէ նէ՝ գատար պէնդերէր, չու Իքթիհաս վէ Դաշնակցութիւն: Մութ-
լագա Իքիզ Եարատըրլը տըրլար: Պու
պէնդէյիլ սէպէպինսէն օլմայը տըր քի,
էնճամ պիրի պիրինին էլլերինի թուծա-
պիտիւնէր վէ էօլիւմէտէք պիրի պիրիննէ
սատըզ գալտըլար: Իքիսի տէ կէնճ, թա-
ղէ, խալիս Իքէն նէ՝ կիւզէլ Իտիւնէր: Նէ՝
աչգ իլէ, նէ՝ մուհապպէթ իլէ անլէրի
գուճագլատըզ: Լաքին գօրգարըմ հէր
Եէրտէ, հէփ պէօյլէ նազըլարա օլտուղու
կիպի, պիզ տէ պունլարը պաշտան չը-
գարտըզ: Զօգ փարլագըղըն, չօգ մու-
վաֆֆագիյէթին թէհլիքէսի պու տըր:

Իթթիհատ մէվգիինի պուլուր պուլ-
մազ արթըզ մանէվի գուվլէթէ Էհէմմի-
յէթ վէրմէյիպ, մասսի գուվլէթէ սարըլ-
տը: Քէնտինի ալգըլայան չու գօճա միլ-
լէթին թէվլէճճիւհ վէ մուհապպէթինի
գազանըպ անլէրի քէնտիննէ րապթ էտէճէք
Եէրտէ, անլէրի ճէպը իլէ, սօփա, գըլըճ,
թօփ թիւֆէնկ իլէ Խտարէյէ չըգըլտը:
Էվլէլա հաքիմիյէթի միլլիյէյի օրթայա
աթըպ, «Հաքիմիյէթի Իթթիհատիյէ» ու-
սուլունա սափտը: Անասըրըն հէր պիրինին
տէրալէրինի տինլէյիպ՝ պիր չարէ տուչիւ-
նէճէք Եէրտէ գուլագլարընը գափատը:
Սըղըլթը էտէն օլտու իսէ, հէման աթէշ
վէ պարութ իլէ, տօնանմա վէ թէհտիտ-
լէր իլէ ճէվապ վէրտի: Քէնտինի ալգըլ-
լայըպ չըմարտան չու զէվալը Էհալինին
պիր գուրու ինթիսապ հազգընը պիլէ
ղասպ էտիպ, սօփա, թէհտիտ, իշտէն չը-
գարմազ, գութու աչմազ վէ Իթհամ էթ-
մէք կիպի Եօլլարա միւրէճաթ էյլէտի:
Մուհապպէթ վէ մէվլէտտէթ Եէրիննէ,
քէրհէն իթաաթը թէրճիհ էյլէտի: Թամմ
Խտարէի աթիգէնին ուսուպունու թաթ-
պըզ էյլէյիպ ալ մէվճուտիյէթիննէ գարչը
խաթա էյլէտի: Դաշնակցութիւն տա

պէօյլէ Եափտը. սօփա՝, թէարրուզ, գու-
թու աչմազ, ճէպը վէ գաթլ վասըթալա-
րընը գուլլանտը, մուհապպէթլէ տէյիլ,
զօր իլէ մէվգի գազանմազ իսթէտի:

Իթթիհատ ինգիլապը սալթ քէնտի
մէնմուսաքյարընա հուսը Էսիպ Եալընըզ
քէնտի հիւքմ էթմէք իսթէտի: Մուվաֆ-
ֆագիյէթին արգասընտա տուրան պիր
թէհլիքէ տէ իսօպիլիֆ տիր: Շու ինգի-
լապըն ճիւմէ ֆագիլէթլէրինի քէնտիլէրիննէ
միւնհասըր էտիպ, ճիւմէ իմթիյաղլարընը
տա քէնտիլէրի ալմազ իսթէտիլէր: Ճիւմէ
քէնտիլէրտէն օլմայանլարը «Թէնսիգաթ»
պէհաննէսիլլէ տըշարը աթըպ, մուխալիֆլէրի-
նի իզնա իլէ տէյիլ, ճէպընն սիւքիլթէ մէճ-
պուր էյլէտիլէր: Մէճիտէ ֆարգըլ ֆըր-
գանըն տա մէվճուտիյէթինի անլար ան-
լամազ, անը նաշէրի սայըպ լաղվ էտէրէք
մուխալիֆ մաթպուաթը գափաթտըլար,
մուխալիֆլէրինի հէր իշտէն տէֆ էթտիք-
լէրի կիպի, Էկէր տէնիլէնլէր սահիհ իսէ
վիւճուտլէրինի տէ օրթատան գալտըրտը-
լար: Պու գօճա տէվլէթին ումուրունու Եա-
լընըզ չէվիրմէյէ չապալար Իքէն՝ հէմ Եօ-
րուլտուլար, հէմ ալթ իւսթ էթտիլէր:
Դաշնակցակալարըն տա էմէլի պու, հէփ
ումուրը էլլէրիննէ ալմազ, մէճիս, ֆաթ-
րիգխաննէ, մէքթէպ, մանաթըր, հէր չէյ
վէ էլլէրիննէ ալապիլիքլէրինտէ ալթընը
Իսթիւննէ չէվիրէպիլիյօրլար: Թամմ ալնի
ֆապրիգա...

Իթթիհատ հագիգաթա տէյիլ պլըճա
Էհէմմիյէթ վէրտի: Մէրքէգտէ վէ թաշ-
րալարտա պիր չօգ գլիւպլէրի, տէֆթէր-
լէրտէ պիր չօգ իսմլէրի պուլունմասը, հէ-
ման քիմ օլուրսա օլտուն, նէ սիյրէթ, նէ
վահշէթ սահիպի օլուր իսէ օլտուն իլէրի
ալընմասը, չիւպէլէր, թէլէղրաֆլար, մու-
րախսալար գահիլի վէ սուրի չէյլէր Խտի-
լէր, Եիննէ տէ... Ինանարըմազ իսթէտիլէր
քի, պիւթիւն Օսմանլըլար քէնտիլէրտէն
Իպարէթ տիր վէ քեաֆֆէսինին վէքիլի

տիրելի: Պունու ֆերտեն վե ումումեն ի-
լան էթմէյէ սըզըլմատըլար: Հագիգաթը
հալտէ իսէ չիւրիւք վէ մուվագգաթ պիր
գուվլէթ իւզէրինէ տայանըպ տուրմագտա
օլտուգլարընը սօն տիւչիւչէրի մէյսանա
գօյտու, ըիւզկեար կիպի նապէտիտ օլուր
իքէն պիր իշթիրաք կէօսթէրէն պիլէ օլ-
մատը: Բէնտի քէնտիլէրինէ մէրսիյէ օ-
գուտուլար: տահա ֆէնասը վար, հազի-
գաթ վէ ճիսսիյէթ փօլիթիգասընը թագիպ
էտիպ, մէմլէքէթէ էմնիյէթ վէ ըիֆաս
կէթիրէճէք եէրտէ՝ աշսաթմագ ուսուլու-
նա միւրէճաթ էյլէտիլէր: (ուսթատը միւ-
քէրէմ Համիտ ուսուլու) հիսապ էթմէ-
տիլէր քի, էհալի վէ ասքէր ալտանսա,
մաղտուրլար վէ զատտարլար հէր քէն ի-
նանսա, էվրօփա, Ասիա վէ պիւթիւն քիւր-
րէ ի արզ տախի իղֆալ օլունսա, Ատալէթ
ալտանմագ, Սէմավաթ իսթիհզա օլուն-
մագ, Թարիս պիլտիյինտէն շաշմագ: Հիւր-
րիյէթ, միւսավաթ լուզէթլէրի, իթթիհատը
անասըր գօմէտիասը, իսլահաթ վէ էվամիր
ի շէտիտէ հզպէրլէրի իշէ եարամագ: նէ-
թիճէլէր մէյսանա տիքիլիպ տուրուր,
խարապալար՝ Ատանատան, Արնավուտուգ-
տան, Հօրանտան պաշ կէօսթէրի: Փէր-
եատ ու ֆիղան սէտալարը քէսիլմէզ: Պէյն
էլ անասըր նիֆագ վէ միւնազաալար էթ-
րաֆը սարար, էրմէնիսթանտան թաթար
Օսմանլարըն նութգունա գըթալլար վէ
եաղմալար միւնղամմ օլուր, ֆագր ու զա-
րուրէթ, էմնիյէթսիզլիք վէ թէտէննի
հիւքմ էյլէր: Հիսապ էտէմէտիլէր քի է-
սասը պօշ օլան օ պօլ պօլ լաֆլար, վատ-
լար, տիւնեատա հիշ պիր գուվլէթի եա
մէմլէքէթի գուրթարմատըղը կիպի, պու-
րայը տախի գուրթարմագ: Պօշուգ իւ-
զէրինէ եափըլան պինա ըիւզկեարտան
ուշար: Դաշնակցուրթիւն տա պէօյլէ եափ-
տը: Բէնտի քէնտիլէ կէօյա պէօյլէք պիր
գուվլէթ, աղիմ պիր թէշքիլաթ կիպի
կէօսթէրտի: քէնտիլէ ումում միլլէթին

վէքիլի կիպի թապալտը, միլլէթ նամընա
թէլէկրաֆլար վէրիպ ալտը, 2 ասէմ թա-
րաֆընտան վէրիլէն թէլէկրաֆը 2000 ա-
տէմ թարաֆընտան տէյու եութտուրմա-
ղա չալըշար Մէրքէզի Պիւրօ, Ժընէվ Պի-
րօսը, չիւպէլէր, փաթրրտըլար: Էնճամ
անլաշըլտը քի, հէփսի պիր գաշ տուզինէ
քիմսէլէր, պազը վիլայէթտէ 2 քիշի, պա-
զըսընտա 5 քիշի: Էլպէթ, պու իքի գար-
տաշլար պիրի պիրինին պլլուրընը, եալա-
նընը պիլիյօր իտիլէր: Լաքին պիր պիրինի
րէքլամ էյլէտիլէր, էն թաթլըսը պիրի
պիրինի տէ ալտատըլօր իտիլէր:

Իթթիհատ՝ միլլէթին ախազգընը իմ-
ասէյլէտի: Մէրքէզիյէթ նամը ալթըն-
տա թագիպ էյլէտիյի զայրի թագիի,
միւշքիլ վէ մուվաֆֆագիյէթսիզլիյէ մահ-
քիւմ օլան մէսլէյինի իլէրի սիրմէք ի-
չիւն, ատալէթսիզ թարիզլէրէ միւրէ-
ճաթ էտիպ, անլէրի թամիմ էյլէտի:
Թիւրքիւ Արնավուտա, Բիւրթիւ Էրմէնիյէ,
Բումու Պուլղարա տիւլմէն էյլէտի: անա-
սըր պէյնինէ նիֆագ պրագըպ, մէվզիինի
մուհաֆազա իչիւն Թիւրքիւ Թիւրքէ պիլէ
խասըմ էյլէտի: Մէրքէզիյէթի՝ մէրքէզի
գուվլէթլէտիլիպ, ալալանտըրըպ իճրա
էտէճէք եէրտէ, չիւպէլէրի քիւչիւլմէք,
գըրըպ կէչիւմէք, ֆէլճ էթմէք սուրէթիյլէ
եափմաղա չըզըշտը, վէ պու էֆալընը մէվ-
զը իճրայա գօյմագ իչիւն իւճրէթլէտիյի
եա էմր էթտիյի քէմսէլէրի պիլթապի
պաշտան չըգարտը: Կէչէնքի ինթիլէսպտա
պիր միւտտաի ումումի կէօրտիւմ: Ին-
թիլիսապ օլունմուշ պիր մէպուսը Իթթի-
հատտան օլմատըղը իչիւն ճիւնայէթլէ իթ-
համ էտիպ հապս էյլէմէսի իչիւն քէնտի-
սինէ իճպար էյլէտիքլէրինի սէօյլէյօր իտի-
էվրօփատա ինթիլիսապտա նէլէր եափար-
լար տէյու ինթիլիսապաթ վէ մէտէնիյէթ
հագգընտա չօգ եանլըլ թասալվուր վէր-
տիլէր: Էլհասըլ, մագսէտ վաւրթալը թէպ-
րիյէ էտէր գապիյէտիւնէ իթթիպաէն հա-
րաքէթ էյլէտիլէր:

Պիզիմ Սոսիալ Տեմոսրաքլար տա պէօյէ եափտը. մագսէտինէ վասըլ օլմագ իչին կէնճէրի հադգսըզըզա, հայտուալուզա, թալէպէլէրի նիզամըզըզ վէ իս-եանա, չօճուզլարը իթաաթսըզըզ վէ ար-սըզըզա թէշլիդ էյլէտի: Մէթէպի, քի-րիսէյի, ճէմիյէթի գարմադարըզ պիր քաօս հալինէ կէթիդիպ, միլլի հէյէթլէրին նու-ֆուզունու. քէսը էյլէտի: Միւհթէրէմ վէ-վաթը ատի հայտուալարա թէփէյէթաի, թէէսիւրի ալթընա տիւշէնի պաշտան չը-գարաը: Իթթիհատ էճէլսիդ վէճաթ էյ-լէթի: Հայաթը թապիիյէյի պուլմազտան, սէֆահէթ վէ սուի իսթիմալաթ իլէ չիւ-րիւիւպ մահվ օլան կէնճէր կիպի, իթ-թիհատ տա կէնճիլինէ, կիւզէլլիինէ, տինճիլինէ, մուվաֆֆադիյէթ վէ սէրվէ-թինէ մաղրուր օլարագ սուի իսթիմալա պաշտար, պասիթէթ վէ ինսաֆը տա էլ-տէն պրագըզ, ալապիւտիլինէ գօշարագ թէղ տիւշտի: Պիզ պունու մէմլէքէթի-միզ իչին էն ազիմ զայաթ տէյու թէլագգը էյլէրիզ: Նէ՝ օլուր, քեաշ քի իթթիհատ քէնտի քէնտինէ գըյմասա տա, չու վաթանը տա գուվլէթինտէն մահրում էթմէսէ իտի: Պիզ ինանը-րըզ քի իթթիհատըն հուզուրու պու մէմլէքէթ իչին սէնէլէրճէ լազըմ տըր, վէ հիշ պիր գուվլէթ մէշրութիյէթի օ-նուն գատար իպգա էտէմէզ: Անըն թէք-րարէն իտարէ պաշընտա օլմասընը թէմէն-նի էտէնլէրաէն իզ, լաքին պու իթթիհա-տըն տէյիլ, հաքիմիյէթի միլլիյէ վէ ճի-հատ վազ էտէն, փանիսլամիզմ բույալարը կէօրէն, էվրօփա տէվլէթլէրինէ սալտըրըզ էն ատի լիսանլար իլէ տիւնեայը թէհտիտ էտէն, մէարիֆ, զըրաաթ, թիճարէթ մէ-սէլէլէրինի պրագըզ, սաքէր վէ օրտուլա-րա սարֆը հայաթ էտէն, մէմլէքէթտէ էֆիիյէթսիլլիք, գըթալ վէ զասպարա սի-քիւթ էտէն, օն պինլէրճէ Օսմանլըրըն գանընըն տէօքիւլմէսինէ սէպէպ օլանլարը

տէրաղուշ էտէն, Սամիմլէր, Ձէքիլէր իչին իթհամ օլունան, սըզըլթը օլան եէրլէրի գըրըպ կէչիւրէն, իթթիհատը տէյիլ, օլ «Միսապաթ, հիւրրիյէթ առալէթ», տէյու պաղըրըպ գօլլարընը հէր քէսին պօյնունա սարան, ճամիլէրէ, քիլիսէլէրէ, պինաղը-լարա գօշուպ ումում էհալի իլէ մուհապ-պէթ էտէն կէնճ, զայյուր, սէվիմի վէ լաթիֆ իթթիհատը իսթէրիզ:

Դաշնակցութիւն տախի ախի սէպէպ-լէրաէն տօլայը վագթսըզ էճէլէ գուր-պան օլմուշ տըր, պու տախի մէմլէքէթի-միզ իչին պէօյիւք պիր զայաթ տըր, դիրա կէնճ, ազատ, սաղլամ պիր կու-սակցութիւն հալինտէ արամըզտա գալ-մասընը էզ ճան ու աիլ արղու էյլէրիզ. ամմա օ՝ պու Դաշնակցութիւն տէյիլ:

ՖՐԱՆՍԵԱՆՈՐԸՆ ՏԻՆԻ

Թէվարիխ նօզթա ի նազարընտան Ֆրան-սա քեամիլէն Դաթօլիք քիլիսէսինէ աիտ տիր: 1685տէ իլան օլունան գանուն լաիհատը վասըթասըյլէ պիւթիւն Ֆրանսա միւթթէհիտ պիր հալ քէօպ էյլէտի: Օն տէօրտիւնճիւ Լուի՝ միլլէթ իզէրինտէ սի-յասի էօյլէ պիր ամէլիյէ ի ճէրրահիյէ իճ-րա էյլէտի քի, անըն սէպէպինտէն Ֆրան-սա՝ Փրօթէսթան-Դաթօլիք տալասընտան գուրթուլտու իսէ տէ, հէմ մատաի հէմ մա-նէվի իսուսուստա տա պէօյիւք պիր զարարա տիւշար օլտու: Ֆրանսա Փրօթէսթանլըզ օ զէմանտան պէրու պիր չօգ թէպէտտիւ-լաթտան կէչաի իսէ տէ, հիշ պիր վագթ Ֆրանսանըն տինի հայաթընճա պէլլի պիր թէէսիւր իչլէտէմէմիշ տիր: Ինզ իլապտան պէրու Ֆրանսա Փրօթէսթանլարը քէնտի-լէրին ճիտաի, միւսթագիմ, սապիթ, վէ քէնտի քէնտինէ իթիմատ էտէն էվսաֆը սալէսինտէ հէմ մէրքէզի հիւքիւմէթտէ հէմ մահալլի իտարէլէրաէ քէնտի սայը-լարը նիսպէթինին մաթլուպունտան չօգ զիյատէ մուհիմմ մէվզիլէր թուլթմուշ տըր-

լար : Վէ լաքին թամմ պու սէպէպտէն
եանի Թրանսըզ Փրօթէսթանլարն սապիթ,
ճիտտի վէ ֆէրտի էվաֆը սէպէպինտէն
Թրանսըզ միլլէթի Փրօթէսթանլըզ մէյլ
էթմէմիշ տիր : Փրօթէսթանլարն սէրթ
վէ տար յաւաւնուրաւուսկաւն հիսսիյաթը
Թրանսըզլարն Փրօթէսթանլըզ մէյլ էթ-
մէսինէ մանի օլույօր : Էյէր Թրանսա Փրօ-
թէսթանլարը պիր աղ տահա կէնիշ ֆիքրի
օլալար իտի , կէչէն եարմ ասը զար-
ֆընտա մէմլէքէթին տինի հայաթընճա
տահա պէօյիք պիր թէէսիր մէնպար օ-
լապիլիլէր իտի :

19ընճը ասըն սօն գըսմընտա Գա-
թօլիքլիքտէն մէմուռն օլմայան էփէ-
յի Թրանսըզլար Փրօթէսթան քիլիսէ-
սինէ տախիլ օլտուլար , քէզալիք 1905տէ
տէվլէթին քիլիսէտէն ալըլտըզը սըրատա
պազը կէնճ Փրօթէսթան վարզլար, էզճիւմ-
լէ Շարլ Ուակնէր վէ Ուիլֆրէտ Մօնօս
միւսաատէլի լիսանլէ իրատը քէլամ էյ-
լէտիլէր , վէ անլէրին սէտասը Փրօթէս-
թան ճէմաաթլարն տար տաիրէսինտէն
տիշարտա տա իշիտիլտի : Նիչէ կէնճլէր
Փրօթէսթանլըզն՝ Թրանսանըն գատիմ ա-
գաիտինէ միւսաիտ վէ իշթիրաքը պիր
րուհ իլէ էհալիյէ եագլաշարագ , իթթի-
հատ վէ իթիլաֆ մէսլէյինի թագըպ էտէ-
ճէյինի իւմիտ էթտիլէր իսէ տէ , էօյլէ
օլմատը , պէրաքս պու եէնի գանուռն
վազ օլունմասընտան սօնրա Փրօթէսթան-
լար տահա զիյատէ թէֆրիգ րուհուը
թէէքիտ էյլէտիլէր : 1905տէն էվլէլ Թը-
րանսա Փրօթէսթանլարը Բարեկարգեալ
վէ Լուսեւրալիսն նամընտա իքի ֆըրզայա
թագսիմ օլունմուշ իտիլէր , 1905տէն սօն-
րա Բարեկարգեալ քիլիսէ թէքրար իշ
ֆըրզայա թագսիմ օլունտու : Պու հալ-
լարն նէթիճէսի օլարագ Փրօթէսթանլըզ
Թրանսըզ րուհու իլէ իթթիֆագ էտէմէտի :

Պու սէպէպտէն Թրանսանըն տինի միւս-
թագպէլի Գաթօլիքլիյէ մէրպուլ տըր :

Թրանսանըն էլան Խրիսթիյան պիր միլլէթ
օլտուղունու թանըյանլար , պու նէթիճէ-
յի զապուլ էթմէյէ մէհպուր տըրլար :
Վագաա Թրանսանըն Խրիսթիյանլըզըն
տիկէր միլլէթլէրին Խրիսթիյանլըզընտան
էփէյի ֆարզը ճիհէթլէրի վար տըր Թրան-
սըզլար՝ Ինկիլիզլէր վէ Ալմանլար կիպի
ֆէրտի միլլէթլիյէ մէյլ էթմէզլէր, ծնլար
տահա զիյատէ ումում ինսանիյէթէ օլան
ալագալարըն թէէյիտ էտէլէր , վէ պու
ճիհէթտէն Գաթօլիքլիք ծնլարն թագիա-
թընա տահա զիյատէ մուվաֆըգ կէլիլ :
Թրանսանըն Խրիսթիյանլըզը Գաթօլիքլիք տիր :
Օն ալթընճը ասըն քիլիսէ իսեանը Թրան-
սըզլարն րուհունա փէք մուվաֆըգ կէլմէտի :
Անլէր քիլիսէյի կազմակերպեալ ինսանիյէ-
թին տինի ճիհէթի տէյու թէսավուր էտէր :
Անլէրին էֆրեարընճա քիլիսէ՝ հայաթը հա-
զրէնին մէքէզինտէ տուրուպ , անըն թէ-
պէտտիլ էտէն սաֆհէլէրին էպէտի էսաս-
լար իլէ թէֆսիր էթմէյի տիր : Պու խու-
սուպարտա Թրանսըզլարն տինճէ մէվգիի
պիլէ [Ինկիլիզլէրէ] փէք չիւպէլի կէօրիւնիւր,
մէսէլա պիր Ինկիլիզ քիլիսէյէ կիթմէյի
թէրք էտէրսէ , ծնու քիլիսէտէն վէ տին-
տէն գաթը ալագա էթմիշ տէյու կէօզէ-
տիրիլ : Պիր Թրանսըզ իսէ քիլիսէյէ արա-
տա պիր կիտէր , վէ պաւսաւագտա հազըր
պուլունուրսա պուըն քեաֆի սայար : Պիր
Գաթօլիք վաֆթիլ օլունուր , պիր տէֆա
Հաղորդութիւն պըր , վէ քիլիսէ այինլէ-
րինէ մուվաֆըգ սուրէթտէ էվլէնիլ , վէ
տէֆն օլունուրսա պու քիֆայէթ միգտարը
տինտարըզ սայըլըր : Պինաէն ալէյհ պիր
Թրանսըզ տինի անանէյի գըյմէթտար սայըպ
օնտան ալըլմագ իսթէմէզ , քիլիսէ ային-
լէրինէ տէ քէնտինճէ միւնասիպ սայտըզը
տէրէճէտէ իշթիրաք էտէր , վէ պէօյլէճէ
քէնտինի էյի պիր Գաթօլիք սայար :
Թրանսըզլարն քիլիսէ իլէ պէօյլէ խա-
ֆիֆ վէ սօղուգ պիր ալագատա պուլուն-
մալարընն սէպէպինի Սապաթիլէր քիլիսէ

մէմուրլարընըն ահվալընա աթֆ էտիյօր :

Ֆրանսըզլարըն միւթէրագգը սընֆընը քիլիսէտէն սօղուտան սէպէպլէրտէն պիրիսի, Գիլիսէ մէմուրլարընըն սիյասի ֆըրգալարտան րիախսիօնէր (ծիւմհուրիյէթէ մուղայիր) սընֆի իլէ իշթիրաքտա պուլունմասը տըր : Պիւթիւն Աթընճը ասը զարֆընտա Գաթօլիք քիլիսէսի ինգիլապա մուխալիֆ պուլունտու : Լաքին քիլիսէ եալընըզ պու սիյասի ինգիլապա տէյիլ, հալը հազըրըն հէր պիր եէնի հարաքէթինէ տօղրու խասիմանէ պիր վագիյէթ թուլթուտ : Ֆրանսանըն միլլի հայաթը գաստէն միւսթագպէլէ միւթէվէճճի հտիր : Ֆրանսա զայէ ի էմէլինին նէ օլտուղունու ինկիլիզլէրտէն վէ Ամէրիգալըլարտան էյի պիրիւր : Ֆրանսա իսէալիսք տիր. Գաթօլիք քիլիսէսի իսէ էլան էլտէ էտիլմիշօլան միյարաթէվֆիգէն եաչամաղա չալըլըր : Ֆրանսըզ միլլէթի հայաթա տաիր գէմանէ թէսավվուրաթընը, եանի քէմալ անճագ եաչամաղլա էլտէ էտիլիր տիւսթուրունը գապուլ էտէր : Իմտի էկէր քիլիսէ Ֆրանսըզ միլլէթի իւզէրինտէ իճրա ի նուֆուլ էթմէք իսթէրսէ մազընըն իսէալիզմինի պրագըպ իսթիգպալա պագան իւման վէ իճրաթա էհէմմիյէթ վէրմէլի տիր : Իշթէ Մօսքընիզմին եանի Ջէմանէփէրվէրլիին տէ արատըլը զայէ պու տըր :

Իմտի Գաթօլիքիք Ֆրանսա էհալիսինին ազլը վէ հայաթը իւզէրինէ քէնտի նուֆուլունը թէքրար էլտէ էթմէք իշիւն նէ եափմագ կէրէք տիր : Պու սիւալա ճէվապէն տէնիլէպիրիք քի, էվվէլա Ջէմանէփէրվէրլիք (modernism) էսքի քիլիսէ տէրունինտէ միւէսսիր պիր մէվգի իհրազ էթմէլի տիր : Սանիէն Ֆրանսըզ միլլէթինտէ մէվճուտ օլուպ՝ անըն պիւթիւն հայաթընա թէէսիր էտէն իսէալիզմ իշինէ տինի ունսուր կիրմէլի տիր : Պունլարտան էհէմմի իքինճիտի տիր : Հէր պիր քիլիսէնին քէնտի ճէմաաթը իւզէրինէ նուֆու-

լունըն պագի վէ տէվամի օլմասը իշիւն անըն աշխարհակալ սընֆը միւէսսիր պիր սուրէթտէ քիլիսէտէն տինի իալահաթ թալէպ էթմէլի տիրլէր : Էհալիտէ տինի պիր իհթիյաճ վէ մաթլուպ զահիր օլուրսա անըն տէֆի իշիւն քիլիսէ եօլ պուլմաղա մէճպուր օլաճագ տըր : Ֆրանսատա աշխարհակալ սընֆ Ջէմանէփէրվէրլիի թալէպ էտէրլէրսէ քիլիսէյէ քէնտի սէպլէրինի իշիթտիրէպիրլէր :

Վէ սէվինէճէք պիր խուսուս տըր քի, պու կիւն տիկէր զարպի մէմէքէթլէրտէ օլտուղու կիպի Ֆրանսատա տալի էհալի կէչէն աւրըն սօն նըսֆընըն սըֆէթ ի մախսուսէսի օլան մատտիյունլուգ մէնգիլինտէն կէչմիշ օլուպ, վագթըլլէ հիճվ ու իսթիհզա մատտէսի օլան տինի մէսէլլէր պու կիւն միւթէալլէմ սընֆ արասընտա ճիտտի միւթալէա մատտէսի օլմագտա տըր : Վէ տինի մէսէլլէրճէ կէօրիլէն պու հարաքէթ, սալթ պիր ազլի մէրագ նէթիճէտի տէյիլ, անճագ անլէրին ատի հայաթա թաթպըզը տըր :

Պու հարաքէթտէ տիկէր ճալիպ ի տիգգաթ խուսուս՝ գէմանէփէրվէր Գաթօլիքլէրին չիմտիքի ինթիգատտան սագընմամալարը տըր : Անլէր տիւշիւնիյօրլար քի, պու կիւն Խրիսթիյանըլըն գուվլէթի թարիխի ըրվայթլէրին մէվսուգիյէթինտէն զիյատէ, պու կիւնքի հայաթըմըզա անըն վէրտիյի էպէտի գըլմէթտէ տիր :

Ֆրանսատա տինի իհթիյաճ հագգընտա եէնի պիր հիսս պիւթիւն միլլէթին հայաթընտա կէօրիլմէքտէ օլուպ, չիմտի կղերդիւր արասընտա օլտուղու կիպի, զէմանէփէրվէրլիք պիր տէֆա էհալի արասընտա տա թէամմիւմ էտէրսէ, օ գէման Ֆրանսատա Գաթօլիք քիլիսէսինին ազատ վէ բուհանի պիր քիլիսէ մագամընտա իհեա օլունմասընա միւնթապըր օլապիրիլիզ :

Գօնքսիփօրէրի Րիվիւ

Ա. Լ. Լիլի

«ՐԱՀՆԻԻՄԱ»

Պու պէնտ մարութի Մ. Սապաթիւ-
րին պիր էսէրինին նէշը օլունմասը
իւզէրինէ ինկիլիլ քիլիսէսի Բէնրնլա-
րընտան Մր. Լիլինին Գօնթէմփօրէրի
Րիվիւսէ նէշը էթտիյի պիր պէնտէն իգ-
թիպաս էտիլմիշ տիր: Անտէ Ֆրանսըզ
Փրօթէսթանլարը վէ Ֆրանսասաւքի Գաթօ-
լիք քիլիսէսինէ տաիր պէյան էտիլէն էֆ-
քեարլար պիլիմ ճիտտի միւթալէաթըմըզը
տէյէր: Թիւրքիատա պուլունան էրմէնի
Փրօթէսթանլար Վալիտէ քիլիսէյէ տօղրու
նէ՞ մէվզի թուլմալը տըրլար, վէ քէնտի
ուսուրլարընը նէ՞ էսասլարա կէօրէ իտարէ
էթմէլի տիրլէր, պունլար անվալը հազը-
րէյի ֆէննի պիր սուրէթտէ թահլիլ վէ
պիւթիւն մէսէլէյի արիլ ու ամիգ միւ-
թալաա էթմէյի տէյէն մէսէլէլէր տիր:

ՐՈՒՋԱՆԻ ՀԱՅԱԹ

ԱԼԼԱՅԱ ՄԱԳՊՈՒԼ ՕԼՄԱԳ

Ալլահըն ինտինտէ մագպուլ օլան էօմր
նէ՞ տիր: Օ կէվէք վէ աթիլ պիր սիյ-
րէթ, միւնզէվի, տար վէ զէպուն պիր հա-
յաթ տէյիլ, անճագ կէրմիյէթ վէ չիստէթ-
լէ տօլու, ֆաալ վէ մուգատտէս պիր հայաթ
տըր: Ալլահը խօշնուտ էտէն պիր հայաթ՝
սալթ հալը ինֆիրատտա, սափա վէ
խալվէթ հէրլէրտէ կէչէն, մաղմուս
պիր էօմր տէյու անլաշըմալը տէյիլ տիր:
Օ պէօյիք ճատտէլէրտէ, գալապալըզը
մահալլէրտէ իմրար էտիլէն չօգ ճիհէթլէրի
վէ միւթէնէվի հիսս ու մէրագլարը օ-
լան, հէմճինսլէրիմիլ իլէ էնվաի քէյֆի
Ծրգատաշըզտա կէչիլիլէն էօմր՝ տիր:
Ինտ Ուլլահ մագպուլ օլան էօմր սօլուն
վէ րէնքսիլ պիր հայաթ տէյիլ տիր: Օ՝
«Նուրտա իմրար էտիլէն» սաղլամ պիր
հայաթ տըր: Թագվա՝ միսքինլիք վէ սէ-
ֆիլիք տէյիլ, ճալիպ վէ փարլագ օլան
պիր գուվլէթ տիր:

Պու հայաթըն Գէլամ Ուլլահտա թա-
րիֆ էտիլէն պիր գաշ ճիհէթլէրինի թէտ-
գիգ էթմէք ֆաիտէլի օլուր:

Էվլէլա Պօղոս առաքեալըն աթիտէ-
քի քէլամընտան պաշլայալըմ: «Իմտի է՛յ
պիրատէրլէր, Ալլահըն րահմէթլէրի իչիւն
սիզէ եալվարըրըմ քի, ճէսէտլէրինիզի
տիրի, մուգատտէս վէ Ալլահա մագպուլ
պիր գուրպան օլմագ իւզրէ թագտիմ
էտէսինիլ:» Ալլահըն հիւսն ի րիզա իլէ թէ-
լագզը էտէճէյի հայաթա տաիր պու ա-
յէթին ֆէհվասընճա տօղրու պիր էֆքեար
թէշքիլ էտէլիմ: Ճէսէտ՝ մուգատտէս պիր
գուրպան օլմագ իւզրէ թագտիմ էտիլէն
պիր գուլու միսիլու գուսուրսուլ օլմալը
տըր: Օ էն զիյատէ իլահի օլան մագսէտլէրէ
խաթիմալ վէ թախսիս էտիլէն պիր մուսի-
գի ալէթ կիպի չիրին վէ մէլիհ օլմալը
տըր: Հէր պիր գըսմը ազիլ օլան պիր ուլու
քիլիսէ միսիլու, ճէսէտ տախի հէր պիր
հասսէսի իլէ պէրապէր թագտիս օլունմուշ
օլմալը վէ անտէքի պիւթիւն գուվլէթլէր
մուգատտէս վէ անհէքի պիր իպա-
տէթ արլ էթմէք իւզրէ իսթիմալ է-
տիլմէլի տիր: Ալլահա մագպուլ օլան
պիր հայաթ խուսուսունտա քէնտի էֆ-
քեարըմըզըն թէշէքքիլիւնէ պուրատան
պաշլայալըմ: Պու նէվ պիր հայաթտա
զաիֆ վէ քիւշիւք օլան հիշ պիր շէյ պու-
լունմագ: Վագֆ ու թախսիս օլունմուշ
օլան պիր հայաթտա ճէսէտի գուվլէթին
տախի թագտիս օլունմասը էսասի պիր
խուսուս տըր: Գուվլէ ի իճրաիյէսի քեա-
միլէն իրատէթուլլահ իչիւն իսթիմալ է-
տիլմէյէն հիշ պիր հայաթ Ալլահա մագ-
պուլ տէյիլ տիր:

Չիքը էտէճէյիմ իքինճի միսալըն մատ-
տէմիզէ հիշ պիր ալագասը եօգ տըր կիպի
կէօրիւնիւր: Օ՝ Պօղոս Առաքեալըն ըիսա-
լէլէրինին պիրինտէ չօղլուգ տիգգաթ
ճէլպ էթմէյէն պիր իպարէտէ պուլունուր:
— «Էփաֆրօտիթօս վասըթասըյլա թա-

րաֆընդտան կէլէն շէյլերի աւմըջ օլուպ մէմու իմ, վէ պունլար իսէ Աղլանա խօշ վէ մագպուշ գուրպան վէ խօշ րահնա տըր:» Պու ալթթ պիր իյնէ տէլիյի կիպի տիր քի, անտէն պագարագ միւքէլլէֆ պիր հայաթա սէյր էտէպիլիւրիզ: Բէսուլ միւհթամ հալսէ տիր: Էփաֆրօտիթօս պու իհթիյաճը տէֆ էտէճէք պիր աթիյէ կէթիրմիշ տիր: Տէմէք տիր քի, պիր քիմսէնին աշըղը՝ պիր տիկէրինին պօլլուղու վասթթասըյլա գափատըլըյօր: Վէ պունա նէ՞ իսմ վէրմէլիյիզ: Պիլա չիւպհէ պու հագիզի պիր գափալիյէրիք — պիրինին զաաֆը նէթիճէսի օլան աշըղը տօլտուրմագ իչիւն պիր տիկէրինին գուվլէթինի գուլլանմագ — տըր: Բէսուլուն թարղը իփատէսինէ պագ, պէօյլէ պիր խըղմէթի մէզպահտա թագտիմ օլունան պիր գուրպանա թէչպիհ էտիյօր: Վէ պու նէվ պիր խըղմէթին րահնասը՝ մէզպահտան չըգան պահարաթ գօգուսու միսիլլու Ալլահա խօշ վէ մագպուլ տըր: Պէնճէ պու փէք գըյմէթի վէ պախսի ճէսարէթ պիր թարղը իփատէ տիր: Պիզիմ կիւնիւմիւզտէ տախի, պիր ախէր քիմսէնին հայաթընտաքի իհթիյաճըլը տէֆ էթմէքլէ մէշղուլ պուլունան հէր պիր էփաֆրօտիթօս, մուգատտէս մէզպահտա միւպարէք քէհանէթ իչինի իճրա էտիյօր, վէ անըն պու մուամէլէսինին րահնասը սէմավաթա չըգան վէ Ալլահա մագպուլ օլան թաթըլը պահարաթ րահնասընա միւշապիհ տիր:

Շիմտի մէսէլէյէ պիր աղտահա եագընտան պագալըմ: Իպրանիլէր ըիսալէսինին 11ինճի պապընտա Ենովք հագգընտա աթիտէքի խօշ քէլալլարա թէսատիւֆ էտիյօրուզ, «Ալլահա մագպուլ տըր սէյու հագգընտա շէհատէթ օլունտու:» Պու քէլամըն սըրընը իսէ անտէն էվլէլքի չու սէօզտէ աւրամալըլը: «Օ Ալլահ իլէ եիւրիւտիւ,» Ալլահ իլէ եիւրիւմէք իլահի իրատէթէ միւթապըզ օլարագ եաշամագ տըր: Են-

նովքուն հարաքէթլէրի Ալլահըն ըիզասը իլէ հէմահէնք իտի: Իրատէթ վէ զամիր պիրի պիրինտէն աալա պյըրըմագլար իտի: Լաքին մէզքիւր ըէֆագաթ էմիրիւնտէ պունտան զիյատէ պիր շէյվար իտի: Ալլահ իլէ եիւրիւմէք՝ հէմ ըէֆագաթ հէմ շէրաքէթ (օրթագըլըզ) իմա էտէր: Օ պիր մէլիք իլէ թապիւնին, փօլիս իլէ մահպուսուն, էֆէնտի իլէ էսիրին ըէֆագաթընա պէնզէմէզ, անճագ տահա զիյատէ տօսթ իլէ տօսթուն, մահպուպ վէ մահպուպէնին վէ փէտէր իլէ էվլատըն թաթըլը ալագալարընա միւշապիհ տիր: Պիր ազիզ զաթ քէնտի տուասընտա շէօյլէ նիյազ էտիյօր, «Ահ, իհսան էյլէ քի սէնի պանա եագըն հիսս էտէլիմ:» Օ ըէճա էտիյօր քի, պու տօլաշըզ թարիզին պիլճիւմէ թէպէտտիւլաթընտա, «Պիր պիրատէրտէն տահա եագըն օլան,» պիր տօսթա աիտ տաիմի միւշարէքէթէ նաիլ օլտուն: Վէ հագիզի ազիզին թէճրիպէ էտիպ անտէ մէսէրրէթ պուլտուղու հայաթ պու տըր: «Պիւթիւն կիւն անըն մէսէրրէթի ալթընտա եաշամագ:» Օ տէվամի միւշավէրէ վէ միւլագաթ էմիրիւ վէ Ալլահըն թէնվիր վէ իլհամ էտէն մէշվէրէլէրինի վէ ինայէթինի թալէպ էտէն պիր էմիր տիր: Օ «Արրահամ, խալիլիմ,» տէյէն ճիւմէտէ փէք տօլղուն պիր թարղտա իփատէ էտիլմիշ օլան եիւքսէք վէ նէճիպ հայաթ տըր:

«Ալլահ իլէ եիւրիւմէք,» հայաթընտա ըէխավէթ եօգ տըր: Ճան՝ ախլագի պիր աթալէթ վէ կէվշէրիյէ տիւշմէզ: Վագթընտան 5 տագիզէ օլտուն կէրի գալմագ: Պիւհրանըլը սըրալարտա օյալանմագ: Բապպ տալէթ էթտիյինտէ տէրհալ վէ պիրտէն ճէվապ վէրիւր: Պագաթ անտէ միւհիք ըէխավէթ օլմատըղը միսիլլու, միւհիք սոճէլէճիլիք տախի վուգու պուլմագ: Պագէն ատէմէր իհմալ եիւզիւնտէն իթաաթսըզ օլուրլար, պագէն տէ աճէլէ սէպէպիւնտէն իթաաթսըզ պուլունուրլար: Պէօյլէլէր պա-

զէն Ալլահտան կերիտէ գալըրլար, պազէն տէ Անտէն իլէրի կէչէրլէր: Բրիստոսուն ազրիպասը Անըն իլէրի պիրտէն իլէրի սիւրիւպ տահա դաթի սուրէթ տէ իշլէմէ-սինի անտէն չոգ աէֆա իպրամ էթաիլէր: Լաթին օ անլէրէ «Վազթըմ հալա կէլմէ-միշ տիր» տէյէ ճէվապ վէրուի: Էֆէնաի-միզ իճրաաթը իշին Փէտէրին իրատէթինէ միւնթազըր պուլունտու: «Պէն վէ Փէտէ-րիմ պիր իզ»:

Պէօյլէճէ Բէլամուլլահտան իւշ միսալ զիքը էթմիշ օլտուզ վէ պու միւթալէա-թըմըզտան շու տէրպլէրէ տէսթրէս օլու-րուզ: Ալլահա մագպուլ օլան էօմը՝ ճէ-սէտ գուվլէթլէրիմիզին ֆէտաքեարանէ խրտմէթէ վազֆ օլունմասը վէ պիզէ քէն-տի իրատէթինի պէյան էթմէյէ հազըր օլան իլահի Բուհ իլէ մահրէմանէ եիւրիւ-մէքաէն իպարէթ տիր: Սօն միսալըմը ան-տէն ալտըզըմ բիսալէնին միւլէլիֆի պու ճինս պիր հալաթ իշին իմանըն շարթը-մուլթազ իսիլինի պէյան էտիյօր: «Իման օլմատըզը հալտէ մագպուլ օլմագ զայրի միւմքին տիր»: Պէօյլէճէ եինէ, ճանըն իլք վէ թապիի հալի օլան պիր վազիյէթէ, եանի Ալլահըն մուհապպէթ վէ ինայէթինէ իթիմատ վէ էմնիյէթ էթմէյէ սէվզ էաի-լիյօրըզ: Պիզ քէնտիմիզի Բապպ Յիսուս Բրիստոսուն գուճաղընա աթըպ, անըն քէ-լամընա իթիմատ իլէ քէնտի հալաթըմըզ անըն հազիգաթընա թէսլիմ էթմէլիլիզ:

ՏՕԳ. ՃՕՈՒԷԽ

Խրիթթիյանըզը պաշգա տինլէրտէն թէֆրիզ էտէն խուսուսլարտան պիրիսի տէ շու տըր քի, անտէ Ալլահ ատէմէ փէք եագըն տըր: Պաշգա լար Ալլահը Խալիզ, Հաթիմ, Բապպ իւլ ճիւնուտ վէ անճագ միյանճըլար վասըթասըլլէ եագալը լաճագ պիր մէլիք տէյու թարիֆ էտէրլէր իքէն, Խրիթթիյանըզտա Բուհ իւլ Գուտս թալիմի Ալ-լահը ատէմէ փէք եագըն կէթիլիր: Օ ատէմէ մահրէմ պիր թէֆիզ, սատըզ պիր տօսթ, լա-թիֆ պիր չօպան, էվլատընը քէնտի պաղընու պասան պիր վալիսէ տիր, պիզ անտէ եաշարըզ, հարաքէթ էտէրիզ վէ մէվճուտըզ:

ՔԻԼԻՍԵԼԵՐՏԵՆ

ՎԵՐ. ԳՐԻԳՈՐ ՏԷՐ ՊՕՂՈՍԵԱՆԸՆ ԹԱԽՍԻՍԻ

Այնթապըն Գայաճըզ քիլիսէսի կիլիկիատա վէ չէրիմիզտէ Լեճիլի էրմէնի քիլիսէլէրին իլքի օլմաղլէ վիլայէթիմիզ տարէսինտէ վալիտէ քիլիսէ մագաւընտա սալըրը: Պու սօն սէնէլէր-տէ մէզքիւր քիլիսէ խուսուսի պիր չօպան թասթը խտարէսինտէ պուլունմալըպ, տախի-լինտէ մէվճուտ մուզթէտիր մուալլիմլէր, վէ միւթթէֆիզ մէճիսլէրի իլէ խտարէ օլունմագտա իքէն, կէչլէն սէնէլին Յուլիսինտէն իթիպարէն Մարաշ իլմի իլահի մէտրէսէսի մէզուլէրինտէն անասլ Հաճընը Գրիգոր էֆ. Տէր Պօղոսեան հէտիյէ խտարէ օլունմագտա տըր: Միւմալլէյէն վաղըզը իշին վէրիլէն տալէթին միւստէթի խիթամ պուլմաղտան չօպան թախսիս օլունմա-սը, քիլիսէ թարաֆընտան պու սէնէ Այնթապ-տա թէճէմմիւ էտէն կիլիկիա բուճանիլէր մէճ-լիսինէ իսթիսա օլունտու: Հէյէթ ի իթիլիատ մէզքիւր թէքիլի միւզաքէրէ էթտիքաէն սօն-րա իճապը իճրասընը պիր գօմիթէյէ իհալէ էյ-լէտի: Պու գօմիթէնին թէրթիլի իւզըրէ Այն-թապ իսթասիսն մէճիսի վէ էթրաֆ քիլի-սէլէրին չօպանլարընտան, վէ 11 ազատան ի-պարէթ օլան գօմիսիօն Օգոստոս 15է միւսաաղֆ Փէնճէնպիս կիւնիւ իճթիմաընտա Տօգ. Ճ. Ի. Մէրիլի թէիս, վէ սահիպ ի իմզայը քեաթիլ թային էտէրէք թէչէքքիւլ վէ իշէ միւ-պաշէրէթ էյլէտի, Օգոստոս 17տէ թէքրար իճթի-մա էտիպ Տէր Պօղոսեան էֆէնտիլին Հաճըն պի-րինճի քիլիսէսէնին ազաընտան օլտուզը զիքը, միւմալլէյէին Մ. Թ. Գօլէճի մէզուլուն օլտու-զունու միւլիթ իճապէթնամէսի, վէ քէզալիք Մարաշ իլմի իլահի մէտրէսէսինտէն ախը էթմիշ օլտուզու չէհատէթնամէսի իպրազ ու իրաէ իլէ գրաաթ օլունտուզտան սօնրա, Գայաճըզ քի-լիսէսի թարաֆընտան վէրիլէն տալէթնամէ, վէ միւմալլէյէին իճապէթինի միւլէլլին մէքիլուպ-լար տախի մէզքիւր քիլիսէ մէճիսինին գայտ տէֆթէրինտէն թաստըզ էտիլտի:

Պունտան սօնրա Տէր Պօղոսեան էֆէնտի գօմիսիօն հուզուրունտա քէնտինին չախսի խրի-թիյան էօմրիւ վէ բուճանի մէմուրիլէթի իլ-թիլաթ էթմէքաէ մուճիպ վէ սաիգասը վէ իլմի իլահիյաթմա մալիւմաթը հազընտա իսթիլան վէ իսթիլմապ էտիլտի: Միւմալլէյէ Խրիթթիյան պիր ալիէտէ թէվէլլիտ էթմիշ 1901տէ քի-լիսէ ազալըզընա տախիլ օլմուշ, Այնթապտա վուգու պուլան ինթիպահտա քէնտիսինի մէ-

մուրհիկների բուհանդիսէն վազֆ էթմիշ օլտու-
ղունը իզան էլլէտի: Վէ իրիսթիյանըզ վէ
իլմի իլանիյաթա տաիր էֆքեարընը՝ ազտէմէ
թանրիր ու թէհիյէ էթմիշ օլտուղու մէգալէյի
գրաւաթ էտէրէք իֆատէ էլլէտի:

Մէգալէնին գրաւաթընտան սօնրա, գօմի-
սիօն ազալարը տաիր պաղը սիւալար իրատ
էտէրէք, միւմաիլէյին ագաիտինի տահա վաղը
պիր սուրէթտէ անլամաղա չալըշմըչար սըրլար:

Պատէհու միւֆէթթիշ հէյէթ պիր արայա
կէլիպ՝ իմթիհան միւնասէպէթիլէ թէրթիպ ու
թանրիր էտիլէն մէգալէնին միւքէմիլէ վէ չա-
յան ը թազտիր, վէ իֆատէ հէմ վէրիլէն հէ
վապարըն գանաթիպաիշ օլուպ, թախսիս խը-
մէթինին իճրասընա իթիրապ օլմատըղընը իթ-
թիֆազ ը արա իլէ թաստըզ էլլէտիլէր: Պէօյ-
լէնէ Օգոստոս 18է միւսատըֆ Կիրակի ազաւ
իպատէթ վազթընտա թախսիս խըմէթինին իճ-
րա օլունաճաղը էհալիլէ իլան օլունտու:

1. Բէիս Տօզթ. Մէրիլ խըմէթի պաշայըպ
պիր իլանի թազտիմ, տուա արզ վէ Գիթապ ը
մուգատտէստէն գրաւաթ էլլէտի:

2. Գօմիսիօնըն գայտը գրաւաթ էտիլտի:

3. Գուալը թարաֆընտան պիր իլանի թէ-
րէնիւմ էտիլտի:

4. Թախսիս վաղը՝ Հալէպ քիլիսէսի չօպանը
Վեր. 11. Թովմասեան էֆ. Թարաֆընտան իրատ
օլունտու: Միւմաիլէյ 1. Կորն. 2. 16 վէ Փիլիպ. 2. 5
այէթլէրին, «Ամա պիզ Գրիստոսուն ֆիքրինէ
մալիք իզ» իպարէսինի էսաս ը քէլամ իթթի-
խազ էտէրէք, «Խնձիլ խատէմէսինին սէլանիլէթի
նէրէտէն տիր.» մէվզուընտան պահա էլլէտի: (*)

5. Վաղ խիթամա կէլտիքտէն սօնրա, մինպէ-
րին ախչապ գըսմը կէնճէր եէտիլլէ սիւքիւթճէ
աչաղը ալընըպ, օ արատա Տէր Պօղոսեան էֆ.
մինպէր սահնէսինտէ իզար ը վիւճուտ էլլէտի,
վէ սիզ իւզէրինէ կէլիպ իւշ եէրի վէ պիր մի-
սիօնէրտէն իպարէթ տէօրթ չօպանլար իլէ իհա-
թէ էտիլմիշ օլտուղու հալտէ թախսիս տուաւը
սահիպ ի իմգա թարաֆընտան արզ օլունտու:
վէ տուա արզ օլունմաղտա իքէն սըրա կէլտիք-
տէ մէզքիւր տէօրթ չօպանլարըն սաղ էլլէրի
միւմաիլէյին պաշը իւզէրինէ վազ էտիլտի:

6. «Էյ պիւթիւն գէմին» իլանիսի գուալը
թարաֆընտան թէրէնիւմ էտիլտի:

7. Եէնի չօպանա իլթիրաք վէ նասիհաթ՝

(*) Միւմաիլէյ մուստափիլիմիզ պու վաղըն իճմա-
ւըն վէրմիշ իսէ տէ, պիզ սալ վաղը Բահնիւմատու
նէշը էթմէք իսթէտիլիմիզ իլիւն անը իհմալ էլլէտիք:

Վեր. Մանուկ Նիկողայոսեան թարաֆընտան
իֆա օլունտու: Միւմաիլէյն՝ եէնի չօպանա՝
գուվվէթ ալարազ իշլէմէյի, ճէմաաթըն հէր
ֆէրտինէ վէ հէր պիրինին անվալընա էյի վա-
զըֆ օլմասընը. Գիթապ ը մուգատտէսին միւ-
թալէասընը իհմալ էթմէմէսինի, ատէմլէրի տէ-
յիլ, անճազ Ալլահը խօշնուտ էթմէյէ չալըշմասընը,
քէլամ, աթվար, իֆֆէթ վէ հէր չէյտէ Գրիս-
տոսա պէնզէր օլմասընը թալսիլէ էլլէտի:

8. Պունտան սօնրա միւմաիլէյմ Փրօֆ. Ա-
լիքսան էֆ. Պէզճեան կիւլէճ սիմա վէ վազարը
հէյէթ իլէ ճէմաաթա նասիհաթ էթմէքտէ պու-
լունտու. միւմաիլէյն քէլամա ալաղլէ,

«Կիրիկիանըն իլք Աւեսարանկան ձեռնադ-
րութիւնու պու մինպէրտէ Պատ. Գարա Գրիգոր
իւզէրինտէ իճրա օլունալը պու կիւն 56 սէնէ
օլմուշ տրր: Պէօյիւք պիր ճէմաաթա բուհանի
չօպանըզ իլիւն միւնասիպ պիր գանտիտա պուլ-
մազ՝ պունտան 50—60 սէնէ էվվէլ նէ գատար
չէթին իտի իսէ, պու կիւն տահա չէթին տիր.
չիւնքի պու կիւնիւն էհալիսի տահա միւթէալ-
լէմ տիր: 1912տէ չօճուգտան իլթիլարա վա-
րանատէք մալիւմաթլարը տահա զիյատէ տիր:
Էվլէրտէ քիթապլար, էլլէրտէ զազէթալար վէ
մէքթէպլէրտէ թալէպէլէր չօզալմը սըր: Պու
կիւն արթըզ քէօկէրլէր, տէմիրճիլէր վէ թաշ-
ճըլար տախի ճօղրաֆիատան վէ թարիխտէն
խապէրտար կէօրիւնիւյօրլար: 50—60 սէնէ էվ-
վէլտէ օլտուղու կիպի, Ամէրիգայը վէ Ֆրան-
սայը շէհր պէլլէյէնլէր չիմտի չօք ազալմը սըր:
Շէօյլէ քի, պու կիւն ճէմաաթլարա չօպան
պուլմազ գօլայ տէյիլ տիր: Սլ սէպէպտէն իշ-
ճիլէրիմիլլին ազալմը օլտուղու չէօյլէ պիր վա-
զըթտա, — քիւչիւք մինպէրլէրիմիլլի պիլէ տօլ-
տուրաճազ քիմէլլէրին պուլունմատըղը չէօյլէ
պիր գէմանտա, կէնճ վէ տինճ, զայրէթի վէ
միւթէալլէմ պիր չօպանա մալիք օլտուղու ի-
չիւն պու Գայաճըզ ճէմաաթընը թէպրիք էտէ-
րիմ: Փագաթ ունութմալլէն քի, իրիսթիյան քի-
լիսէսինին գուվվէթ վէ հայաթընը թային էտէն
խուսուս՝ սալթ մինպէր տէյիլ տիր: Ճէնէրալըն
եիւլիւնիւ աղարտան օլտուսու, վէ մէլիլին
ազամէթինի թային էտէն վաթանֆէրվէր էհա-
լիսի օլտուղու կիպի, մուվաֆֆազ քիլիսէ՝ չօ-
պանըյլէ պէրապէր իլլէյէն, վէ մուվաֆֆազ
չօպան՝ ճէմաաթընը քէնտիսիլլէ պէրապէր իշ-
լէտէն տիր:

«Պու միւնասիպէթլէ հէմլիրէ քիլիսէլլէրինիզ-
տէն, Այնթապըն Հայիկ քիլիսէսինի սիզէ հիշ

տէյիլ չու խուսուստա նուսուսէն ի իմթիսալ հա-
լինտէ թագաւոր էթմէք իսթէրիմ. շէօյլէ քի, օ՝
քէնտի չօպանընա իլթինտէն սօնունա գատար
եաւորչա գալոր. ֆարգլը պիր ալագայա կիրմէք
իսթէմէտի. Պատ. Գարա Գրիգոր իլէ օյան
մուամէլէպինտէ կէօսթէրտի քի, չօպան վէ ճէ
մաաթ եէքտիկէրինէ տօղլու միւթէգապիլ մու-
հապպէթ վէ իթիմատ ֆարգլընտա սատրգ պու-
լունտուզլարը թագտիրտէ, ՅՅ սիննինտէ բու-
հանի խրտմէթէ թային օլունան չօպան տէֆն
էյլէտիլի ճէմաաթընըն էվլատլարը եէտիլլէ քէն-
տիսինն տէֆն օլունտուզլու կիւնէտէք, — ԾԷ
սիննինէտէք — ԾԷ սէնէ քէնտի քիլիսէսինէ
պալլը գալապիլիլ իմիլ, իմտի պու սըրատա
Գայաճըգ քիլիսէսինէ թաւսիլէմ չու տըր քի,
կէնճիլլի քէմալա վէ քէմալ սահիպլէրի շէյ-
խուլէթէ եիւզ թուլտուզլարընտա, վէ հաթ-
թա չու փարապ կէօզլէր իլէ պու կիւն չու մէն-
գարէյլէ սէյր էտէն չօճուզլար պէօյլէլիւպ էվ
պարգ սահիպի օլտուզլարընտա, մինպէրտէ եինէ
պու կիւնքի ստէմի. — Տէր Պօղոսեան Պատ.
Գրիգորը կէօրսիւնլէր. Պախթիյարսընը, սիզին
տէ. էլինիլլէ պիր Պատ. Գրիգոր կէչտիլի իլիւն
վէ անը իթինճի պիր Գարա Գրիգոր հըսիւհի,
— ուզուն սէնէլէր սաչընը վէ սագալընը ազարթ-
մայարագ մինպէրինիլլէ պուլունտուզլարագ Այ-
լանըն ինայէթիլլէ սիզին էլինիլլէ տիր,» տէ-
յէրէք հազըրունը միւթէէսսիր վէ միւթէրրան
գըլտը:

9. Պիր թէրէննիւմտէն տէրագապ սօնրա,
Տօգ. Մէրիլ ճէմաաթա բուհանի խրտմէթ վէ
վաըզլըգ իշի հագընտա մուհիմմ սիւալլար
չէքլինտէ միւշէվիլիլ վէ մուլթառար իֆատէ-
լէրտէ պուլունտու:

10. Պէրէքէթ սոււասը՝ Վեր. Գրիգոր էֆ.
Տէր Պօղոսեան թարաֆընտան արզ իլէ խրտմէթէ
խիթամ վէրիլտի:

Պիւթիւն քիլիսէ պինասը վէ ալլու տէրու-
նինտէ 3,000ի. միւթէճաւըլլ ճէմաաթ՝ 2 սաաթ-
տան զիյատէ սիւրէն պու խրտմէթէ սիւքուլ
վէ քէմալը վագար իլէ իշթիլլէք էյլէտի:

Իմտի, պու եէնի չօպանըն, վէ թային ու
թախսիս էտիլտիլի քիլիսէ վէ ճէմաաթըն Բապպ-
տան միւպարէք գըլընմասընը էգ ճան ու տիլ
թէմէննի էտէրիլլ:

Գօմօսիօն հէյէթի թարաֆընտան
քեաթիպ

Այնրապ

ՄԱՆՈՒԿ Կ. ՄԻՍԻՐԵԱՆ

ՍՕՆ ԽԱՊԵՐԼԵՐ

ԽԱՐԻՃԻ

Զին. — Զին հիւքիւմէթինն Լօնտրատա 10
միլիօն իրալըգ պիր իսթիգրապ ագտ էթմէք
թէչէպպիւսիւնտէ պուլունտուզլու անպալարագ,
ալթը տէվլէթլէր մէգքիլի հիւքիւմէթտէն պու
պապտէ իզահաթ թալէպ էթմիլլէր տիր. —
Մօնկօլիս հուսուսունտա պուլունտան Զինիլի աս-
քիլլէրին գօմանտանը՝ Մօնկօլլարը թահթը թա-
պիլլէթէ կէթիլմէք իւզրէ օ թարաֆլարա հարա-
քէթ էթմէք իսթէտիքտէ, Բուսիա հիւքիւմէ-
թի պէօյլէ պիր թէչէպպիւստէ պուլունտուզլու
Բուսիանըն Մօնկօլլարը մուհաֆաղա էտէճէյինի
խապէր վէրմիլ տիր. — Վէն-Չօ բրմաղը ճօ-
շուպ տէնիլլին ճէգր ու մէստ տալլալարընտա տա
թէսատիւֆ էտէրէք սահիլտէ էօյլէ պիր սէյլապ
հասըլ էթմիլ քի. պիր չօգ քէօյլէր վէ գասա-
պալար սու ալթընտա գալմըլ, վէ 30,000 նու-
ֆուս էհալի թէլէֆ օլմուշ տըր:

Ավսրիա. — Գօնթ Պէրիսթօլուն միւսա-
հէպէսինտէն էլան պիր նէթիճէ հասըլ օլմամը
վէ սօն պիր իսապէրէ կէօրէ, միւշարիլլէյին
պու թէչէպպիւսիւ պօշա չըգմըլ տըր. —
Պալգան տէվլէթլէրինտէ հարալ լէհինտէ հէ-
յէճան տէվալ էթմէքտէ օլուպ, Ավսթրիա
— Մաճար հիւքիւմէթի պու հէյէճանը թէսքին
էթմէք իլիւն պիւթիւն գուվլէթլիլլէ չալըմագ-
տա տըր: Պիր բիվայէթէ կէօրէ՝ կէչէն կիւն
Ավսթրիա-Մաճար հիւքիւմէթի Պէլլորատ սէ-
ֆիրի վասըթասըլլէ Սըրպ հիւքիւմէթինէ իս-
պէր վէրմիլ տիր քի, Պալգանլարտա ասալիլ
իլլալ էտիլլէք օլուք իսէ, Սըրպիատա ասա-
լիլի իստէ վէ քէնտի մէնաֆիինի թէէմին ի-
չիւն Ավսթրիա-Մաճար հիւքիւմէթի իլէ միւսա-
խէլլէյէ մէճպուր պուլունտաճագ տըր. — Մաճա-
րիսթան մէճլիս ի մէպուսանը Սիպս. 17տէ ա-
չըլմըլ տըր: Մուխալիֆ ֆըրգա անվալը սիյա-
սիլլէին հէնուգ թէպտիլաթա օղրամամըլ օլտու-
զլունու նագարը տիգգաթա ալարագ պէրվէճի
սապըգ միւճատէլլէյէ տէվամ էթմէյէ գարալ
վէրմիլ տիրլէր: Մէճիս լէիսի Գօնթ թիգա
լէֆագաթընտա լէիսի վիւքէլա Մ. Լօգագս
օլարագ մէճլիսէ տախիլ օլմուշ, վէ մուխալիֆ-
լէր ֆըրգասը թարաֆընտան իսթիհզա ամիլ նի-
տալտրիս գարչըլանմըլ տըրլար: Գօնթ թիգա
սէօգ սէօյլէմէք իսթէմիլ իսէ տէ, մուխալիֆլէր
կէրէք միւշարիլլէյին, կէրէք Մ. Լօգագսը միւ-

թէեզզի էտէճէք սուրէթտէ պազը պէթլէր իս-
թիմալ էտէրէք վէլվէլէ էթմիչլէր, անլէր տէ
սալօնը թէրք էթմիչլէր տիր: Եարըմ սաաթ
սօնրա ճէլէլէ հէնիտէն ազտ էտիլմիչ իսէ տէ,
այնի սուրէթտէ կիւրիւթիւլէրէ տէվամ էտիլմիչ
վէ պիր նէթիճէ հասըլ օլմամըչ տըր:

Յրաւսա թօնանմանը. — Յրանսա հիւքիւ-
մէթի քէնտի տօնանմանը իչիւն պահը Սէ-
ֆիտի մէրքէզ իթթիլսազ էթմէյէ գարար վէր
միչ օլուպ, կէչէն հաֆթա պու գարարընը իւն
էթմիչ վէ հարպ սէֆինէլէրին պահը Սէ-
ֆիտէ թօփլանմանըն էմր վէրմիչ տիր: Պրէսթտէ
պուլունան սէֆինէլէր թուլօնա նազլ էտիլտիք-
տէ, պահը Սէֆիտտէքի Ատմիրալըն թահթը
գօմանտասընտա 18 զըրհըլ վէ 6 պէօյիւք գրուա-
զօր պուլունանազ տըր: Պիր ազ սօնրա սրէտ-
նօթլար տախի օրայա նազլ օլունանազ տըր:
Վիէննա մաթպուսթը Յրանսանըն պու գարա
րընը Ինկիլթէրրա իլէ Յրանսա արասընտա
թէարրուզի վէ թէտաֆիւի պիր իթթիհատ նէ-
թիճէսի տէյու թէլազզըլ էտիյօր:

Մերաֆէչ. — Յրանսըլ ապէրլէր Միրա-
լայ Մանկինին թահթը գօմանտասընտա Մէրա-
քէլէ կիրիպ, չէհրի վէ Յրանսըլ էսիրլէրի էլ
Հիպանըն էլինտէն գուրթարմըլտօր վէ էլ
Հիպայը տա տէրտէսթ էթմէյէ չալըմըլար իսէ
տէ, մուվաֆթազ օլամարչլար: Յրանսըլար
4,000 նէֆէր իլէ չէհր իւզէրինէ էլուրիմիւլէր
իսէ տէ, աաքիրին ճիւմէսի տէ չէհրէ կիրմէ
միչ տիր: Էլ Հիպայը Մէրաքէչլիլէր քէնտիլէր
գօվմուչ օլտուղու իչիւն, Յրանսըլար էնալի-
նին թէասուպընը ուլանտըրմազտան հազէր
էթմիչլէր տիր: Էլ Հիպանըն ատէմէրի 10,000
նուֆուս իտի: Մէրաքէչ էնալիսի թագրիպէն
60,000 նուֆուս տըր: Էլ Հիպա քէնտինին ապ
Մէնտի եախօսա հէնի փէլլամպէր օլմայըպ, ան-
նազ ապ Մէնտինին պիր վէքիլի օլտուղունու
իտախա էլլէմիչ տիր:

Միգասօնուն ճեմագի ալայը. — Ճափօ-
նիանըն միւթէվէֆթա գրալլըն ճէսէտի վէֆա-
թընտան 15 կիւն սօնրա, սարալըն պէօյիւք
սալօնունա կէթիւրիւլմիւլ իտի: Օրատա հէր
10 կիւնտէ պիր տէֆա Շինթօ տինի ու-
սուլուննա անըն թուհունա թագտիմէլէր արզ
օլունմազտա իտի: Նիայէթ կէչէն ճիւմա սա-
պահընտա (Սեպտ. 13) ապ ճէնապէ խըզմէթինէ
պաչանըլտը: Թապուլթ ալայը վալա իլէ տէֆն
օլունանազ մահալա կէթիւրիւլտիւ: Օրատա
պիր պտան պէրու 1,000 ամէլէ իսթիլտամ

օլունարազ ինչա օլունմուչ օլան կէնիչ պիր պի-
նատա պէօյիւք իզտիհամ վէ էճնէպի միւսա-
ֆիրլէր հուզուրունտա տինի խըտմէթլէր իճրա
օլունտուլար, վէ գրալ, գրալիչա վէ սալիլէր
ճէնազէյէ տուալար արզ էթտիլէր: Պու մէրասիմ
էսնասընտա պիր զարիպ վազըա վուզու պուլմուչ
տըր. — Շէօյլէ քի Փօրթ-Արթուր մուհարէպէսին-
տէ չէօհրէթ քէսպ էթմիչ օլան ճէնէրալ Նօճի վէ
անըն զէվճէսի միւթէվէֆթա իմփէրաթօրա
հիւրմէթէն անըն ճէնապէսինտէ ինթիհար էթ-
միչլէր տիր: Պու ինթիհար Ճափօնուլարըն «նիլի-
ֆիրի» թէսմիլէ էթտիլլէրի ուսուլտա, եանի
քէնտի քէնտիլէրին գարընլարընը պըչազ իլէ
եարմազ թարիզիլէ իճրա էտիլմիչ տիր: Միւմաի-
լէյ վասիլէթնամէսինտէ «Արթըզ խըտմէթընա
իլթիյաճ գալմասըլը ճիւլէթլէ միւթէվէֆթա
իմփէրաթօրա միւլազի օլանազընը» պէյան վէ
սէրվէթինին պիր գըսմընը ըէֆիգէսինէ տիլէր
պիր գըսմընը ահիպապ վէ ազրիպասընա, վէ
պագրիսինի ումուրը խայրիլէյէ թէրք էթմիչ
տիր: Պու վասիլէթնամէյի եազտըլը սըրատա
Նօճի զէվճէսինին տախի գաթլի նէֆսէ գարար
վէրտիլինի պիլվէյօր իմիչ:

Միսթեմիլի. — Սըրպիա գապինէսի թէպ-
տիլ օլմուչ, վէ էվէլլէրի րաշիգալ ֆըրգա ա-
զալարը նէզարէթլէրէ թալին օլունմուչ տըր: Պաչ
վէքեպլէթի վէ խարիճիլէ նէզարէթլին Մ. Փաչիլ
տէրիւնտէ էլլէմիչ տիր: — Մ. Սազանօֆ Սեպ.
20տէ Լօնտրատա պուլունանազ վէ օրատան
գրալըն էլիւվմ պուլունտուղու Պալմօրալ չէհ-
րինէ կիտէրէք, միւլարիլէյիլէ միւլազաթ էտէ-
ճէք տիր: Սըր էտ. Կրէյ իլէ տէ օ միւնասի-
պէթլէ կէօրիւլէճէք տիր: — Մ. Ամէրիգա
մուալլիլէրինտէն Փրօֆ. Սթէֆանսըն 7 սէ-
նէտէն պէրու Ալասգատա քէչֆիյաթ իճրալըլա
մէչլուլ պուլունուլօր իտի: Մալիւմ օլտուղու
իւզրէ Ալասգա Շիմալի Ամէրիգանըն չիմալի
զարպ հուտուտունտա պուլունուպ, Մ. Ամէ-
րիգա հիւքիւմէթի անը Րուսիա հիւքիւմէթին-
տէն սաթուն ալմըլ իտի: Միւմաիլէյի փրօ-
ֆէսօր օրատա գըրմըզը սաչլը, մաի կէօզ-
լիւ, պէյազ ընէքլի պիր գապիլէ պուլմուչ քի,
պունլար օ մէլէքէթ էնալիսի օլան էս-
քիմօլարա տէլիլ տահա զիյատէ էլրօփալըլարա
պէնզէյօր: Միւմաիլէյիլէ զաննընճա պունլար
900 սէնէ ազտէմ Նօրվէճիատան թարտ էտի-
լէն պիր սընֆ միւճրիմէրին էնալը օլմազ կի-
րէք տիրլէր:

ԱԶԳԱՅԻՆ

Էրմէնիսթան անվաղնտա պու հաֆթա դար-
ֆընտա հիշ պիր էսէր ի սալահ գուհուր էթմէմիշ
տիր: Եննի գաթի վէ թալանլար վուգու պու-
տուղու խապէր վէրիւմէմիշ իսէ տէ, հէր թա-
րաֆտա խէվֆ ու հէյէճան, մուգայագա վէ
էնտիշէ տէվամ էթմէքտէ տիր: Պիթիւս Առաջ-
նորդարանընտանֆաթրիգխանէյէ վարիտ օլմուշ
օլան Սեպտ. 2 թարիխի պիր թէլէղրաֆտա
«Պիր նէթիճէ կէօրիւմէտի, էհալի Սիւպիմէ
միւսէլլահ տըր: Հիւքիւմէթ վազիֆէ էտինմէյօր:
Գօրգու իյինտէ իզ,» տէնիւմիշ տիր: — Տախի-
լիէ նազըրը Տանիշ պէյ, Պիթիւս վիլայէթինէ
թալին օլունան Ալի փաշա, Մամուրէթ իւլ ազիզ
վալիսի Ճէմալ պէյ վէ Սաման միւթէսարըրֆը
Յուլիաննէս Ֆէրիտ պէյ՝ խարիճիյէ նազըրը Նո-
րատունկեան էֆէնտինին խանէսինտէ ազտը
իճթիմա էտէրէք Էրմէնիսթան վիլայէթիւրինին
խալահ մէսէլէսինէ տաիր իճրա ի միւզաքէրէտէն
սօնրա աթիտէթի վէսաթիին իսթիմալին թէն-
սիպ էյլէմիշէր տիր: 1. Շագիլէրի տէրտէսթ
էթմէք էմրինտէ թէքեասիւլ կէօսթէրտիքէրի
հալտէ վալի վէ միւթէսարըրֆլարը մէսուլ թուլ-
մագ, 2. Գաթիլէրի -- հէր քիմ օլուր իսէ օլ-
սուն -- պիլա շարթ տէրտէսթ էթմէք վէ իճապ
էտէր իսէ մահալլի գուվվէ ի աքէրիյէյի տէ
պու մագսէտլէ գուլլանմաղա սէլահիյէթտար
օլմագ, 3. Վալիլէրին մէսուլիյէթ վէ սէլահի-
յէթիլէրին թալին էթմէք իւզրէ պիր նիզամնամէ
թէտարիք էտիպ անլէրէ վասի սէլահիյէթլէր
պիսիշ էթմէք, 4. Վալիլէրին տաիրէ ի վիլայէթ-
լէրինտէ իճրա ի սէյահաթ էտէրէք էհալիյէ
հիւան ի հալտա եաշամագ իւզրէ թէնպիհաթ վէ
թէշվիգաթտա պուլունմալարը, 6. Արաղի մէ-
սէլէսինի հալլ էթմէք իւզրէ, միւֆթի, Առաջ-
նորդ վէ իքիսի Էրմէնի, իքիսի իսլամ օլարագ
4 մահալլի միւթէպէրանտան իպարէթ 6 քիշլիք
վէ վալինին թահթը րիյասէթինտէ պուլունան
գոմիսիօնլար ինթիխապ էթմէք, վէ պունլար իւ-
զէրինէ գօնթօլ վազիֆէսի իլէ միւքէլլէֆ օլմագ
իւզրէ իսթանպօլտան պիր հէյէթ ի մախսուսէ
իզամ օլունմասը, 7. Կէօչէպէ դապիլիլէր ա-
րասըրտա պիր թագըմ իսլահաթ վասըթալարը
գուլլանմագ վէ անլէրին եէքտիկէրի իլէ խու-
սումէթտէ պուլունմասընը մէն էթմէք: Պու
խուսուսլար գալէմէ ալընըպ հէյէթ ի վիւքէլայա
թագտիմ էտիլմէք իւզրէ պիր մագպաթա թէ-
տարիք օլունմուշ տըր: — Մէպուս ինթիխա-

պաթը դէմանը եագլաշմագտա օլուպ, հէնուգ
Էրմէնի մէպուսլարըն ատէտի վէ թաշրանա վու-
գու պուլան թէշէպպիւսաթ մալլիմ օլմատըրը
էճալէն Փաթրիգխանէ ֆարգը շէրլէրէ պիր
ուսումի թահրիրաթ կէօնտէրիպ անտէ աթիտէ-
քի ճէտվէլ մուճիպինճէ Էրմէնիլէրին 27 մէպուս
վէրէպիլէճէքլէրինի պէյան էթմիշ տիր: Թէքիր
տաղ, Գօզան, Հալէպ, Գայսէրիյէ, Իզմիր վէ
Իզմիթ, Սարփուլ, Տիյարպէթիր, Էրզնիկեան,
Սիւվազ, Թրապզօն, Պրուսա, Մարաշ, Պիթիւս,
Թօգատ, Ամասիա, Ատանա, Եօզղատ վէ Արզնի
պիրէր, Մուշ վէ Էրզրում իքիշէր: Պատէհու
միլլէթտալարը իլէ իթիլաֆէրաանէ թէրթիպլէր
եափարագ անլէրին րէինի գազանմագ թաւսիյէ
էտիլմիշ վէ իլավէթէն տէնիլմիշ տիր քի, մէր-
քէզի հիւքիւմէթէ միւրաճաթ օլունուպ պու-
պագտէ իճապ էտէն նէզարէթ վէ մուսվէնէ-
թին պիտիթիզ պուլլուլմասը թէմէննի էտիլմիշ
տիր: — Վանտա պիր պօմպանըն փաթլայըպ
17 քիշի եարալանմըշ վէ 4 քիշի թէլէֆ օլմուշ
խալիյինէ տաիր պիր գաշ կիւնտէն պէրու տէվէ-
րան էթմէքտէ օլան շալիա թաստիք էտիլ-
մէմիշ տիր: — Փաթրիգ Սրբազան Մապէյ-
նէ կիտէրէք պայրամը թէպրիք էթմիշ վէ մուսիւ-
խէրէն, Սատրազամը, Հարպիյէ նազըրընը վէ
Շէյխ իւլ Իսլամը զիյարէթ էթմիշ վէ Տախիլիյէ
նազըրընա տա պիր թէպրիք գարտը եօլամըշ
տըր: — Ինէ կէօլ եօլունտա պիր սէնէ էվվէլ
փօսթա վուրուլտուղունտան սօլայը հիւքիւմէթ
27 Էրմէնի հապս էթմիշ իտի Պու սէֆիլլէր 11
այ մահպուս գալտըգտան սօնրա, եագընտա
ճիւմէթէն սալը վէրիլմիշ տիրլէր: Մահթիւմ օլ-
մատըգլարը հալտէ պու գատար վագթ մահպուս
էտիլաթլէրինտէն սօլայը գարար ու զիյան
թալէպ էթմէք իւզրէ անլէրտէն պիրի մահքէ-
մէյէ միւրէճաթ էթմիշ տիր: — Էրմէնիսթան-
տա վուգու պուլան անվալը միւլէսիֆէտէտէն
սօլայը Պապը Ալի նէզալինտէ փրօթէսթօտա պու-
լունմագ իւզրէ Ֆիլիպէտէ տախի պէօյիւք պիր
միթիմիլ ազտ էտիլմիշ տիր:

ՓՐՕ. ՃԷՄԱԱԹԸ

Մէրքէզի իթթիւատ մէճիլինին սէնէվի իճ-
թիւմը պու քէրրէ Հոկտ. 10տա Թօգատտա
ազտ օլունաճագ վէ օրատա պունտան 100 սէնէ
էվվէլ վէֆաթ էթմիշ օլան մէհուր Խնկիլիզ
միսթօնէր Հէնրի Մարթինին զիքրինէ Հոկտ.

16-րդ ապրիլի թիվը հար խնամքի ինքնա Էտիկեճէք տիր: Հէնրի Մարթին Միւսիմանյար արասընտա իշէյէն պիր միսիօնէր իտի: — Ամէրիգանըն Հարթթըրտ իմի իլանիյաթ մուսլիմէրինտէն Մարտիրոս Անանիկեան էֆ. 3 ալ գատար չէն-րիմիլտէ գալըպ իսլամ իմի իլանիյաթընը վէ թիւրք էտէպիյաթընը միւթալէա իլէ իշթիլզալ էթմիշ օլարազ մահալը մէմուրիյէթինէ ալտէթ էթմէք իւզրէ եարըն պուրատան միւֆարազաթ էյէյէճէք տիր: — Ամէրիգան Բիթալը մու-գատտէս ճէմիյէթինին Շարգ միւտիրի Տօգ. Պուէն՝ Իրան վէ Բուսիայա օլան եօլնուլու-ղունտան սօնրա, պու կիւնլէրաէ Նիւ Նօրգտա ինիգատ էտէճէք օլան պիր մէճիտէ հազրը պուլունմազ իւզրէ Ամէրիգայա աղիմէթ էյէյէմիշ տիր: — Միւթէվէֆֆա Մր. Ալէնին հէմիլէսի Միս Ալէն՝ Պրուսա գըզլար մէքթէպինտէ մուալ-իմիլէք էթմէք իւզրէ չէնրի մէվքիւրէ ալտէթ էյէյէմիշ օլուպ, միւսթէրէմ վէ միւսինն փէտէրի Տօգ. Ալէն տախի պէրապէրինճէ պուլունմազտա տըր: — Էօնիւմիւզտէքի կիրակի կիւնիւ Վեր. Համբարձում Աշճեան Լանկա քիլիսէսինտէ վազ վէրէճէք տիր: — Տօգ. Իսաազ փալլիտիս ֆէնի թէպապէթաէ իքմալը թահիլ իշիւն մա ալիէ Ամէրիգայա կիլիմիշ տիր: — Պու հաֆ-թանըն Փէնճէնպիհ կիւնիւտէ իզմիթին Ինճիլի քիլիսէլէրինին Գաւ. Փոդըլը Պաղչէճիքտէ ինի-գատ էտէճէք տիր: — Այնթապ միսիօնէրէ-րինտէն Մր. Լ. Ֆաուլ Սեպա. 10-րդ Հէյէն Դըրթէս իլէ Բուլէլի Հիսարտա էվէյնմիշ տիր: Թէպրիք էտէրիլ: — Գօնիատա Սէմէրճեան ալիէսի էվլատ վէ պիրատէրլէրի Պեսրոս էֆ. ինի վէֆաթընտան սօլալը քէնտիլէրէ իշթիլաքը հիսս կէօսթէրմիշ օլանլարա իշէլէքթիւրլէրինի պէյան էտէրլէր: — Վեր. Կէսրգ Տէմիրճեան Մէրզիֆուն քիլիսէսինտէն քէնտիլէն վէրլէն տալէթի գապուլ էթմիշ օլուպ, եարըն մահալը մէմուրիյէթինէ կիլիմէք իւզրէ պուրատան հա-րաքէթ էտէճէք տիր: — Մաթթէսիւսիլ խապէր պլուրըմըզա կէօրէ, Այնթապ գօլէճինին քիւ-թիւպիսանէ միւտիրի եագուպ էֆ. Տէր Կրի-գորեան Օգոստ. 3-րդ պաղտան կէլիպ բիվօլ-վէրի թէմիլէրէն գաղաէն գուրչունուն պիրի պօլալըպ միւմաիլէյի գարնընտան վուրմուշ, վէ 45 տագիզա վարթընտա թէպիլի բուհ էթ-միշ տիր: Էրթէսի կիւն գայաճըզ քիլիսէսինտէ պէօլիւք պիր իզտիհամա ճէնազէ պալը ինքա էտիլմիշ տիր:

S U H I L I

Իսահի ի հօրթիյէնին լաղլը. — Պայրամըն աէօրտիւճիւ կիւնիւ լաղվ էտիլմէք իւզրէ՝ վազ էտիլմիշ օլան խապէի էօրթիլէ մէճիսի վիւ-քէլանըն գարարըլէ լաղվ էտիլմիշ տիր: Իշպու մէսէլէյէ տաիր մէճիսի վիւքէլատա ճէրէյան էտէն միւզաքէրաթ էնաւսընտա՝ ինապ էթտի-յի թագաիրտէ Հարպիլէ Նազըրը թարաֆընտան թէքրար տիվանը մէզքիւրին իլան էտիլէպիլ-մէսի թէնսիպ օլունմուշ տըր:

Մուհարեպէ. — Պունտան իքի հաֆթա մուգատտէմ պիր թէյյարէյէ բաքիպէն Զուարա-տան հարաքէթ էթմիշ օլան իթալիան թէյյարէ-ճիսի եիւզպալը Միգօ՝ պիր թագըմ միւֆրէզէ Ա-րապ մուհարրիպլէրին էլինէ տիւշմուշ, վէ Ա-րապար միւմաիլէյի էսիր էտիպ Ազիլիյէտէքի Օսմանը օրտուկեանընա կէօթիւրմիւշէր տիր: Թէյյարէյին հիշ պիր թարաֆը գէտէլէնմիշ վէ եիւզ պալը մէճրուհ օլամըն տըր: Անլալը-տըղընա կէօրէ Միգօ՝ մաքինաւը փաթլատըղը սէպէպտէն եէրէ էնմէյէ մէճպուր օլմուշ, վէ ճիւվարտա պուլունան Արապար տէրնալ իւզէ-րինէ հիւճիւմ էտիպ անը թէվգիթ էթմիշ տիր-լէր: — Սուլի միւզաքէրաթը հէր իքի հիւքիւ-մէթին մուրախիսապարը թարաֆընտան քեա-միլէն խաֆի թուրմուլմազտա օլուպ զազէթա-լարտա կէօրիւլէն էնվաի խապէրլէր սըրֆ թախ-միւնթտան իպարէթ իտիյի պիլտիրիլիօր: —

Հիլալը Օսմանի զազէթաւընըն սէր մուհար-րիլի Ապտիւլ Ազիլ Զափուշ էֆէնտինին՝ Մըսր իւրտիլի վէ Լօրտ Բիշնէր ալէյինտէ կէչէպէրտէ իգա էտիլմիշ օլան սուի գատտ մէսէլէսինտէն մաղնունէն Մըսր փօլիպլէրինէ թէպիւմ էտիլմիշ վէ անլէր վաւըլթաւըլա Մըսրա կէօնտէրիլմիշ իտիլինի սօն նուսիւէմիլզտէ եագըն իտիլ: Մու-խալիֆ զազէթալար պու պապտէ հիւքիւմէթի շէտիտէն թագպիի վէ մուսիւէզէ էտիպ, պիր միւլթէճինին պիր էճնէպի հիւքիւմէթէ թէպիւմի հալիլէթի միլլիյէլի քէսը էթտիլինի պէյան էթմիլէր տիր: Հիւքիւմէթ իտէ օլ խուսուստա մաթպուտաթ վասըլթաւըլա իզանաթ վէրիպ, «Մըսրըն մէմալիքի Օսմանիյէտէն սալըլալը վէ Ապտիւլ Ազիլ Զափուշուն թէպաա ի Օսմանիյէ-տէն օլուպ, պիր էճնէպի միւլթէճիլէ գըյաա օ-լունմալաճաղընը, վէ անըն Մըսր բիճալը հիւ-քիւմէթինի գաթիլ իշիւն վուգու պուլան թէ-չէպիլիսաթա իշթիւրաք էթմէք ֆիլիլիլէ մազ-նունիլէթի սէպէպի թէվգըթ օլմուշ վէ Մըսրա

կէօնտէրիմէսի վէ իգամէթկեանընտա թէհար-
րիյաթ իճրասը՝ իսքէնտէրիյէ մահքէմէսի միւտ-
տաի ի ումուժիլիյինտէն գանուէն թայէպ է-
տիլմիլ օլտուղուէլ, վէ էօթէտէն պէրու թարա-
ֆէյն մէհաքիմինտէն սատոր օլան էվամիր ի
գանուէնիյէ պիլա թէրէտտիւտ իֆա վէ ինֆազ
օլունմադտա պուլունտուղունու պէյան էթմիլ
վէ մուխայիֆ զազէթալարըն նէչրիյաթընը թէք-
զիպ էյլէմիլ տիր:

Միւրքէնկվի. — Սապըզ Այտըն մէպուսու
Ուպէյտուլլահ էֆ. Պրուստա տէրտէսթ էտի-
լիպ տէրիսաատէթէ կէթիրիլէրէք տիվանը հար-
պա թէսլիմ էտիլմիլ տիր: Միւմաիլէյ հե-
չէնլէրտէ Այասօֆիա ճամիինտէ վազ վէ-
րիւքէն էհայիլի հիւքիւմէթ ալէյհինտէ թահ-
րիք էթմէլէ իթհամ էտիլմիլ տիր: —
Ճիւմա կէճէսի սաաթ ալաֆրանկա 1 $\frac{1}{2}$ տա շէհ-
րիմիգտէ 7—8 սանիյէ գասար տէվամ էտէն
պիր հարաքէթ ի արզ վուգու պուլտու իսէ տէ,
պէլի պիր խասարաթը մուճիպ օլմատը: Մա-
լիյէ վէ Հարպիյէ տաիւրէլէրի խայլիճա միւթէ-
զարըր օլմուշ, Պապը Ալինին պազը տի-
վարարը եարըմը, վէ Այասօֆիա ճամիի-
նին էվվէլէի պէօյիւք զէլզէլէտէ եարըմը օ-
լուպ, պազը էվրօֆալը միւհէնտիւլէր եէտիլյէ
թամիր էտիլմիլ օլան գըմը պու տէֆա տախի
եարըմը տըր: — Թէքֆուր տաղը, կէլիպօլու
վէ միւհազաթընտա տախի չիտտէթի խարսընթը
հիսս էտիլմիլ, վէ Միւրէֆթէտէ կէչէն հարա-
քէթ ի արզտա երգըմալարազ գալան պինալար
պիւսպիւթիւն խարապ օլմուշ տըրլար: Թէնէտօս
ատասընտա (Պօզճա ատա) էվլէրին պէօյիւք
գըմը վէ Թէքֆուր տաղտա: իսանէ երգըմը
տըր: Մալկարատա Րոււմ Գաթօլիլէրին մէք-
թէպ վէ քիլիսէսի խայլիճէ խասարտիտէ օլմուշ
տըրլար: — Ինկիլիզ սէֆաին ի թիւճարիյէսին-
տէն Պարօն մուր վափօրու Սէլանիք եազընլա-
րընտա Գարա պուրուն մէվզիլին կէչտիլի սը-
րատա պիր թօրփիլէ թէսատիւֆ էտէրէք խա-
սարտիտէ օլմուշ տըր: — Սօֆիա վէ միւլ-
հազաթընտա խայլիճա շէտիտ պիր հարաքէթ ի
արզ վուգու պուլտու տըր: — Վան վալիսի
իզզէթ պէյ՝ Նաֆիա վէ Պահրիյէ նազըրլարընը
զիյարէթ էտիպ, Վան կէօլիւ իւզէրինտէ ու-
ֆազ կէմիլէր իյլէթմէք խուսուսուէնտա անլէր
իյէ իճրա ի միւզաքէրէտէ պուլունմուշ տըր: —
Հօնտրատա մուգիմ էրմէնիլէրին Հոգաքարճու
մէճիսի էրմէնիսթան անվալին տաիր փրօթէս-
թօաա պուլունմազ իւզրէ Հօնտրա սէֆիրին վէ

Սատրազամ փաշայա պիր թէլէղրաֆ քէչիտէ
էթմիլ տիրլէր: — Հարպիյէ նազըրը Նազըմ
փաշա՝ զէմմ վէ թահգիրի հալի նէչրիյաթիւ-
րընտան տօլալը Թանին վէ Հազգ զազէթալարը
ալէյհինտէ իգամէ ի տալա էթմիլ տիր: — Սօն
խապէրէ կօրէ իսվիչէրատա սուլհ միւզաքէրէ-
սի իլէ մէշղուլ օլան հէյլէթ պիր նէթիճէյէ վա-
սըլ օլմալարազ Թիւրք մուրախիսալար Հօզանը
թէրք էյլէմիլ տիրլէր: Օսմանլը հիւքիւմէթի
Պէնկապի հուտուտուէնտա քէնտինէ պիր մուհիմ
լիման թէրքինի վէ իթալիա հիւքիւմէթի իսէ
Լիպիանըն իսթիզալիյէթինին տէ իլանընը թա-
լէպ էթմիլ վէ հէր իքի թարաֆ տախի տիկէրին
թէքիլիֆին գապուլ էտէմէսիլ տիր:

Գէորգ էֆ. Սարգիսեան Մըսրտաքի Հ. Բ.
Միւրքիւնա 2,000 Ինկիլիզ լիւրասը վէրմիլ տիր:
— Հէյլէթ ի Վիւքէյա Չարշէնպի հիւնքի իճ-
թիմարնտա էրմէնիսթան անվալընը փիլ ի միւ-
թալէյա ալըպ աթիտէքի մուզարրէրաթը իթ-
թիխազ էթմիլ տիր: Շէօյլէ քի, էվրօֆալ ի
Օսմանիյէտէ մէվզը ի իճրայա վազ էտիլէճէք
օլան վասի փրօղրամ Անատօլուտա տախի թաթ-
պիք էտիլմէյէ պաշանըպ, Անատօլուտա հօլար
վէ տէմիր հօլարը ինչա օլունաճազ, քէֆալէթ ի
միւթէսէլիլէյէ րապթէն, Վան, Պիթլիա, էր-
զրոււմ, Տիյարպէքիր վէ իւարիւթ վիլայէթիւ-
րինին ֆազիր չիֆթճիլէրին 20,000 լիւրա թէվզի
օլունաճազ, մէհքէմէլէրի տահա զիյատէ ամէլի
վէ իալահ օլմուշ պիր հալէ իֆրազ էթմէյէ թէ-
չէպպիւս օլունաճազ, էրմէնիսթան վիլայէթ-
լէրինտէ ժանտարմա ուսուլու իտիսալ էտիլիպ
էնիլիյէթ ի ումուժիլէնին մուհաֆազասընա ճէհտ
էտիլէճէք, վալիլէրէ սէլահիլէթ ի քեհամիլէ վէ-
րիլէճէք վէ էրմէնիլէր իլէ Բիւրալէրի պարըշ-
տըրմազ իչիւն խուսուսի ճէհալէր էտիլէճէք տիր:

Սօն խապէրէ կէօրէ Մաճարիսթան մէճիսի
մէպուսանընտա մուխալիֆլէր իլէ փօլիսլէր ա-
րասընտա պիր միւտարէպէ վուգու պուլտուշ
տըր:

Միւսիւր ի մէսուլ վէ սահիպ ի իմրիյազ
Յ. Գ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

Օ. ԱՐՋՈՒՄԱՆ ՄԱԹՊԱՍԸ

Տէրիսաստէթ, Չազմազընլար, Յակոբեան խան